



Met of zonder schone lei?

De uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in Beek

8 september 2009





Inhoudsopgave

1.	Aanleiding en onderzoeksaanpak	5
2.	Toetsingskader	9
3.	Invoering van de WMO in de gemeente Beek	13
3.1	Visiedocument	13
3.2	Het beleidskader	16
3.3	Verordening burgerparticipatie WMO	17
3.4	Kaders en uitgangspunten beleidsplan	18
3.5	Beleidsplan 2008-2011	19
3.6	Klanttevredenheidsonderzoeken	29
3.7	Benchmark	30
4.	Formele vereisten en financiële gevolgen	33
4.1	Formele vereisten	33
4.2	Financiële betekenis	35
5.	Betrokkenheid van gemeenteraad, burgers en belanghebbenden	39
5.1	Betrokkenheid van de raad	39
5.2	Betrokkenheid van burgers en belanghebbenden	40
6.	Conclusies en aanbevelingen	43
6.1	Conclusies	43
6.2	Aanbevelingen	44
Bijlagen:		
1.	Uitgebreid overzicht dat ten grondslag ligt aan het gebruikte toetsingskader	46
2.	Overzicht gevoerde gesprekken	52
3.	Lijst van afkortingen	53
4.	Geraadpleegde literatuur	54
5.	Eerdere onderzoeken	55
6.	De rekenkamercommissie	57





1. Aanleiding en onderzoeksaanpak

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) is er voor alle inwoners van Beek. Maar dat zegt op zichzelf nog niet veel. Met de WMO weet de gemeente Beek “op sommige punten...waar we naartoe willen.”¹ Op andere gebieden is slechts sprake van een streefdoel: “maar weten we nog niet exact hoe het eindresultaat er uit zal gaan zien.”

De WMO kent negen prestatievelden (zie kader). Het ene veld (bijvoorbeeld “bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten”) heeft betrekking op alle inwoners. Maar bij andere prestatievelden gaat het om inwoners met een beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Om verslaafden, jongeren in problemen, ouders met problemen bij het opvoeden en vrouwen waarvoor opvang moet worden verzorgd. En om mantelzorgers en vrijwilligers.

Kader

De negen prestatievelden van de WMO:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers met inbegrip van steun bij het vinden van oplossingen bij het tijdelijk niet kunnen bieden van hulp alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Deze prestatievelden bevatten doelstellingen, voorzieningen en werkvormen die de gemeenten grotendeels zelf mogen invullen. Na de invoering van de WMO op 1 januari 2007 heeft de gemeente Beek ervoor gekozen stap voor stap haar eigen verantwoordelijkheid op deze prestatievelden waar te maken. In dit onderzoek van de rekenkamercommissie (verder: “de commissie”) wordt hieraan aandacht besteed. De WMO betekent niet alleen in dit opzicht een uitdaging. De gereguleerde marktwerking in de zorg, toegenomen en toenemende mondigheid van burgers die aanspraak maken of willen maken op voorzieningen, voortdurende kostenstijgingen, een krappe arbeidsmarkt op het gebied van de zorg vormen evenzeer uitdagingen en problemen zonder pasklare oplossingen.

¹ Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011. Definitieve versie, blz. 1



Wat de kosten voor de zorg betreft werd volgens het Centraal Planbureau (CPB) in 2008 79 miljard euro uitgegeven, 4.809 euro per jaar per ingezetene. Het CPB hanteert een ruime definitie van zorguitgaven en rekent hieronder ook de kosten van kinderopvang, maar niet alle prestatievelden van de WMO. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek gaat het bij deze prestatievelden om zeven miljard euro: ongeveer een tiende van de totale zorgkosten.² Voor de hulp in het huishouden en individuele voorzieningen begroten Nederlandse gemeenten in 2009 2,6 miljard euro. Tussen de provincies zijn grote verschillen. Gemeenten in de provincie Flevoland denken in 2009 per inwoner gemiddeld 113 euro aan individuele verstrekkingen te moeten betalen. Bij de gemeenten in het meer vergrijsde Limburg ligt dat gemiddelde bedrag op 186 euro.³

Voor veel gemeenten, waaronder Beek, drukt de vergrijzing en ontgroening zwaar op de mogelijkheden die de WMO aan de inwoners biedt. Op 31 december 2007 telde de gemeente Beek 16.696 inwoners, 8.152 mannen en 8.544 vrouwen. Bijna zeventien procent van deze inwoners was ouder dan 65 jaar. In Limburg lag dat percentage op 16,4, in Nederland op 14,3. Het aantal ouderen ligt in Beek procentueel hoger dan in Limburg en in Nederland. Het aantal eenpersoonshuishoudens in Beek is 27,8 procent. Huishoudens met kinderen zijn goed voor 34,3 procent, huishoudens zonder kinderen 37,9 procent.

Nog één opvallend statistisch gegeven. De gemeente Beek is in Nederland hekkensluiter wat het aantal verzorgings- en verpleegtehuizen per duizend inwoners betreft (9). Er is een woonzorgcentrum Beek (Vivantis Zorggroep) met 29 plaatsen en 150 aan- en inleunwoningen. Het aantal ouderen (65 jaar en ouder) loopt snel op. In 2007 2.903 (+135 ten opzichte van een jaar eerder). In 2025 gaat het om een toename in deze leeftijdscategorie van meer dan 1.000 inwoners ten opzichte van 2006. En ten slotte, de bevolking van Beek neemt de komende twintig jaar met twintig procent af.

In het onderzoeksprogramma van de commissie 2006-2008 is een onderzoek naar de WMO opgenomen. Tot nu toe heeft de commissie voor de zes aangesloten gemeenten onderzoeken uitgevoerd die elk betrekking hadden op één afzonderlijke gemeente. Voor alle zes gemeenten (Beek, Eijsden, Gulpen-Wittem, Meerssen, Nuth en Valkenburg aan de Geul) wordt een onderzoek naar de WMO uitgevoerd waarbij de commissie dezelfde onderzoeksvragen en onderzoeksmethodiek hanteert. Het onderzoek voor de gemeente Beek is het eerste in deze reeks van onderzoeken. Het is de bedoeling ná afronding van het laatste WMO-onderzoek in Valkenburg de onderzoeksuitkomsten van de zes afzonderlijke gemeenten te vergelijken in een zevende, afsluitend onderzoek dat dan betrekking heeft op alle zes gemeenten.

In dit onderzoek van de commissie komen de volgende vragen aan de orde:

1. Hoe is tot nu toe (in de overgangsfase) de invoering van de WMO aangepakt?
2. In hoeverre voldoet de gemeente hiermee aan de eisen die in de WMO aan de invoering worden gesteld?
3. Bestaat inzicht in de financiële betekenis van de WMO voor de gemeente?
4. Wat is de betrokkenheid van de raad bij de plaatselijke invulling van de WMO en bij het verdere invoeringstraject?
5. In hoeverre zijn burgers en belangenverenigingen in het kader van burgerparticipatie betrokken bij de besluitvorming en invoering van de WMO?

² CBS Persbericht 09-037 van 14 mei 2009.

³ CBS Webmagazine van 17 juni 2009



In hoofdstuk 2 gaat de commissie in op het bij dit onderzoek gebruikte toetsingskader. Het derde hoofdstuk bevat het antwoord op de eerste onderzoeksvraag. In hoofdstuk 4 komen de tweede en derde onderzoeksvraag aan de orde. Hoofdstuk 5 heeft betrekking op de vierde en vijfde onderzoeksvraag. In het zesde en laatste hoofdstuk trekt de commissie conclusies en doet zij aanbevelingen.





2. Toetsingskader

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) is op 1 januari 2007 van kracht geworden. Een aantal al langer bestaande wetten en regelingen zijn onderdeel van de WMO. Nieuw is dat de nieuwe wet beoogt samenhang tot stand te brengen tussen deze regelingen. Nieuw is ook dat de verantwoordelijkheid voor hulp in het huishouden op gemeentelijk niveau is komen te liggen. En nieuw is dat de gemeente zich moet verantwoorden over de uitvoering van de WMO. Niet naar hogere bestuursorganen, maar horizontaal: naar de eigen inwoners en naar de gemeenteraad.

De WMO kent - zoals eerder vermeld - negen prestatievelden die van uiteenlopende aard zijn. Nu eens gaat het om een doelstelling (prestatievelden 1 en 5), dan weer om een voorziening (prestatieveld 2).

Prestatieveld 3 is een werkvorm en bij de prestatievelden 6, 7 en 9 gaat het om voorzieningensstelsels. Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) hanteert bij zijn evaluatie om redenen van overzichtelijkheid drie clusters van prestatievelden:

1. Sociale samenhang (prestatieveld 1 en deel van prestatieveld 4). Het gaat hier om sociale samenhang en leefbaarheid en ondersteuning van het werk van vrijwilligers, voorzover het hier niet gaat om hulp aan mensen met beperkingen.
2. Mensen met beperkingen (prestatievelden 3, 5 en 6 en een deel van prestatieveld 4). Het deel van prestatieveld 4 heeft betrekking op mantelzorg en vrijwilligerswerk voor mensen met beperkingen.
3. Kwetsbare burgers (prestatievelden 7, 8 en 9). Het gaat hier om openbare geestelijke gezondheidszorg, naast verslavingszorg en maatschappelijke opvang.

Het tweede prestatieveld (opvoedingsondersteuning) past niet goed in deze clusterindeling en komt in het toetsingskader om praktische redenen onder het eerste cluster aan de orde.⁴

Onderstaande indeling hanteert de commissie voor het toetsingskader waarvoor de wettelijke bepalingen en de gemeentelijke verordening de bouwstenen zijn. Deze indeling berust op een uitgebreidere versie die in bijlage 1 is opgenomen.

Formele vereisten

De gemeente dient te beschikken over een aantal aan de gemeenteraad ter goedkeuring voorgelegde beleidsdocumenten en uitvoeringsdocumenten. Het gaat hierbij om:

A. Algemeen

- Beleidsplan, al dan niet voorafgegaan door startnotitie en beleidsvisie (Artikel 3, lid 1 en 2: de gemeenteraad stelt een plan vast telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren)
- In het plan moet in ieder geval worden ingegaan op (artikel 3, lid 4):
 - de gemeentelijke doelstellingen;
 - kwalitatieve doelstellingen;
 - kwantitatieve doelstellingen;
 - de wijze van uitvoering van het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning;
 - de door de gemeente te behalen resultaten;
 - de door de gemeente te nemen maatregelen om de kwaliteit van de uitvoering te waarborgen;
 - relatie met andere gemeentelijke beleidsterreinen, zoals:

⁴ Gijs van Houten, Mathijs Tuynman, Rob Gilsing. Eerste tussenrapportage WMO-evaluatie. De invoering van de WMO: gemeentelijk beleid in 2007. Sociaal en Cultureel Planbureau, augustus 2008, blz. 7.



- ✓ (gezondheids)zorgbeleid
 - ✓ woonvisie/woonbeleid;
 - ✓ armoedebeleid;
 - ✓ activeringsbeleid (in het kader van WWB, WSW, Wia en Wajong);
 - ✓ sportbeleid;
 - ✓ integratie-/inburgeringsbeleid;
 - ✓ vervoersbeleid (leerlingenvervoer, WSA-vervoer).
- de door de gemeente te nemen maatregelen om keuzevrijheid te bieden;
 - de wijze waarop gemeenteraad en gemeentebestuur zich op de hoogte hebben gesteld van de behoeften van kleine doelgroepen;
 - samenwerking met andere gemeenten.

B. Participatie in het WMO-beleid

De gemeente dient participatie in het WMO-beleid mogelijk te maken. Daarvoor gelden de volgende normen:

- Participatie van de burgers bij het WMO-beleid is vastgelegd in artikel 11 en 12. Bij:
 - de beleidsvoorbereiding;
 - vroegtijdig de mogelijkheid om zelfstandig beleidsvoorstellen in te dienen over maatschappelijke ondersteuning;
 - gelegenheid tot advies indienen door de gezamenlijke vertegenwoordigers van representatieve organisaties van vragers op het gebied van maatschappelijke ondersteuning;
 - motivering van gemeentebestuur gericht aan gemeenteraad over de manier waarop de belangen en behoeften van inwoners die hun belangen en behoeften niet goed kenbaar kunnen maken in de beleidsvorming zijn meegewogen.
- Wijze van participatie van organisaties die betrokken zijn bij opstellen van visie en doelen van de WMO:
 - informeren;
 - raadplegen;
 - vragen om instemming.
- Horizontale verantwoording: artikel 9 schrijft voor dat het gemeentebestuur jaarlijks voor 1 juli bekend maakt de uitkomsten van het cliënttevredenheidsonderzoek en de bij ministeriële regeling aangewezen prestatiegegevens.

C. De reikwijdte van de WMO

De gemeente dient doelstellingen vast te stellen op alle terreinen die onder de WMO vallen. Het gaat hier om het volgende:

1. Sociale samenhang, ondersteuning van vrijwilligers en opvoedingsondersteuning.
 - gemeentelijke activiteiten gericht op sociale samenhang
 - gemeentelijke activiteiten gericht op ondersteuning van vrijwilligers (ook in sportverenigingen, kinderboerderijen, buurtcomités en muziekgezelschappen)
 - gemeentelijke activiteiten gericht op jeugdigen met opgroei problemen en op ouders met problemen met opvoeden



2. Mensen met beperkingen

- informatie, advies en cliëntondersteuning
- voorzieningen van informatie en/of advies
- indicatiestelling WMO-loketten
- organisaties waarmee cliënt in het WMO-loket rechtstreeks contact kan leggen
- cliëntondersteuning
- betrokkenheid bij algemene voorzieningen
- betrokkenheid bij individuele voorzieningen
- betrokkenheid bij indicatiestelling.

3. Maatschappelijke zorg

Met dit toetsingskader is een uitgebreid kader geschetst voor de gemeentelijke activiteiten op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning. Gelet op de omvang en schaal van de gemeente Beek is niet elk van de punten in dit toetsingskader voor deze gemeente relevant. De commissie voert naast dit onderzoek voor de gemeente Beek soortgelijke onderzoeken uit in de gemeenten Eijsden, Gulpen-Wittem, Meerssen, Nuth en Valkenburg aan de Geul. Bij deze onderzoeken wil de commissie hetzelfde toetsingskader gebruiken.

Dit onderzoek is niet het eerste onderzoek naar (de gevolgen van) de invoering van de WMO. De tussentijdse evaluatie van het SCP is eerder in dit hoofdstuk genoemd. De evaluatie van het SCP is geanonimiseerd. Prestaties en bevindingen zijn niet op individuele gemeenten en dus ook niet op Beek te herleiden.

De evaluatie van het SCP kent daarnaast beperkingen, die het SCP zelf naar voren brengt. Van de toenmalige 443 gemeenten doen 383 gemeenten mee aan de evaluatie (82 procent). Het evaluatieonderzoek berust op informatie die is verstrekt door ambtenaren die in hun dagelijks werk met de uitvoering van de WMO te maken hebben. Dat werkt het rooskleurig voorstellen van de beleidswerkelijkheid in de hand. Het SCP wijst er ook nog op dat niet zozeer de uitvoering als wel de plannen tot uitvoering uitgangspunt zijn bij de verstrekking van de van de gemeenten gevraagde informatie. Dat kan een gunstige inschatting van de resultaten van het WMO-beleid verder in de hand werken. De commissie heeft dit proberen te ondervangen door in haar onderzoek met name na te gaan wat van de toezeggingen en aangekondigde initiatieven is terechtgekomen.

De gemeente Beek neemt tot nu toe deel aan de jaarlijkse tevredenheids- en benchmarkonderzoeken van het onderzoeksbureau SGBO.

De commissie wil aan de hand van de vijf onderzoeksvragen nagaan hoe het is gesteld met de uitvoering van de WMO in de gemeente Beek en op welke wijze de uitvoering nog kan worden verbeterd.





3. Invoering van de WMO in de gemeente Beek

In dit hoofdstuk komt vraag 1 aan de orde: hoe is tot nu toe (in de overgangsfase) de invoering van de WMO aangepakt?

3.1 Visiedocument

Op 1 januari 2007 vond de invoering van de WMO plaats. Op 27 november 2007 werd in de raadsvergadering van de gemeente Beek het Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011 vastgesteld. Hiermee had de gemeente Beek aan de formele vereisten van de Wet maatschappelijke ondersteuning voldaan.

Wat ging hieraan vooraf? Voor dit beleidsplan en de hieraan ten grondslag liggende beleidsdocumenten vonden in april 2005 startbijeenkomsten plaats in het gemeentehuis van de toenmalige gemeente Geleen. Bij deze bijeenkomsten waren zorgvragers, zorgaanbieders, woningcorporaties en raads- en commissieleden aanwezig.⁵ Deze bijeenkomsten hebben geleid tot een visiedocument dat in mei 2006 is vastgesteld. De commissie beschikt over een versie van dit visiedocument van 11 juli 2005.⁶

In het visiedocument wordt de achtergrond van de invoering van de WMO geschetst. Hierbij spreekt het visiedocument de verwachting uit dat de groei van het aantal mensen dat een beroep zal doen op de WMO tot 2040 het budget dat gemeenten van het rijk verkrijgen zal overstijgen. Deze verwachting berust op landelijke ontwikkelingen: het aantal ouderen (65 jaar en ouder) neemt van 2,25 miljoen in 2004 toe tot vier miljoen in 2040. Binnen deze groep stijgt het aandeel van “oudere ouderen” (75 jaar en ouder, 85 jaar en ouder). De kosten van ouderenzorg stijgen daardoor meer dan gemiddeld. Tegelijkertijd neemt de beroepsbevolking in omvang af (van tien miljoen naar 9,3 miljoen).

Deze landelijke ontwikkeling kent regionale verschillen. Voor de Westelijke Mijnstreek geldt en gold dat de bevolking al “grijzer” is dan gemiddeld. De vergrijzing zal meer toenemen dan het landelijk gemiddelde. Nu al bestaat een tekort aan verzorgd wonen en de vraag naar verzorgd wonen zal in de Westelijke Mijnstreek bovengemiddeld stijgen. De groei van de zorgvraag zal daarom bovengemiddeld zijn. Het gaat hierbij om verzorgd wonen en thuiszorg. Er zou - volgens het visiedocument - “een enorme opgave” moeten worden volbracht, waarbij “bovengemiddeld veel woon-zorgarrangementen worden gerealiseerd en er moeten bovengemiddeld veel mensen worden ondersteund, terwijl het budget dat daarvoor beschikbaar is juist minder snel zal stijgen dan gemiddeld in Nederland.” Wat dat laatste betreft geeft het visiedocument geen feitelijke onderbouwing.

Uitvoering van de WMO was voor de gemeenten in de Westelijke Mijnstreek niet volslagen nieuw. De WMO is een samenstel van wetten en regelingen, waarvan de Welzijnswet en de Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG) al veel langer onder de verantwoordelijkheid van gemeenten vallen. Alleen de taken die overkwamen uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) waren nieuw. Het betrof hier huishoudelijke hulp.

⁵ Het betrof Stichting WZC Beek, Thuiszorg Westelijke Mijnstreek, SPZ Daelzicht Zuid, Partners in Welzijn, Orbis Medisch- en Zorgcentrum, Stichting Pepijn en Paulus, Federatie Bonden van Ouderen Beek, KBO Genhout, Katholieke Ouderenvereniging St. Callistus Neerbeek, KBO St. Jozef Beek, Vereniging voor Ouderen Spaubeek, Stichting Platform Gemeente Gehandicapten Beleid Beek, Zo Wonen, Woningvereniging Spaubeek en Wonen Heerlen. Het betreft hier uitgenodigde instanties. De namen van de aanwezige raadsleden zijn niet meer te achterhalen. Van de informatieve bijeenkomsten zijn geen verslagen gemaakt.

⁶ De Wet Maatschappelijke Ondersteuning in de Westelijke Mijnstreek. Lokale Visie en uitgangspunten. 11 juli 2005, blz. 6.



Dit betekende dat de vier gemeenten in de Westelijke Mijnstreek (Sittard-Geleen, Stein, Schinnen, Beek) al een uitgebreid stelsel van welzijnsaccommodaties en welzijnswerk, ondersteuning en subsidiëring van vrijwilligerswerk kennen. Ook bestaat samenwerking bij het (preventief) jeugdbeleid en de gemeente Sittard-Geleen fungeert als centrumgemeente voor maatschappelijke opvang en verslavingszorg.

Het visiedocument somt de ambities van de vier gemeenten in de Westelijke Mijnstreek op:

1. de levenskwaliteit van alle inwoners moet zo hoog mogelijk zijn. Enerzijds door individuele verstrekkingen, maar anderzijds meer nog door collectieve voorzieningen die het mogelijk maken dat “iedereen, ook ouderen en mensen met een beperking, naar eigen inzicht vorm kan geven aan relaties en sociale contacten en een zinvolle en bevredigende daginvulling naar keuze heeft;”
2. de individuele verstrekkingen worden “tot het minimum” beperkt. Het gaat hier om de WVG (woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen, rolstoelen en scootmobielen) en de (enkelvoudige) huishoudelijke hulp die uit de AWBZ wordt overgeheveld naar de WMO. Deze ambitie wil de gemeente bereiken door:
 - noodzaak van verstrekkingen te bezien;
 - op basis van inkomen ondersteuning niet meer te verstrekken;
 - naast bestaande voorzieningen alternatieven te bieden die goedkoper zijn;
 - collectieve aanvullende verzekeringen voor lage inkomens op het terrein van maatschappelijke ondersteuning;
 - invoering van tekortfinanciering: de klant beslist zelf wat voor voorziening hij nodig heeft en doet vervolgens verzoek om tekort (verschil tussen kosten en wat hij zelf kan bijdragen) te vergoeden;
3. de gemeente wil mensen stimuleren om zich in te zetten voor anderen. Ze wil dat organisaties die daarin een rol spelen worden geholpen en dat mensen die hun verantwoordelijkheid nemen optimaal worden ondersteund;
4. de gemeente wil een pakket samenstellen van zorggerelateerde welzijnsdiensten dat het beroep op individuele verstrekkingen zo lang mogelijk voorkomt;
5. de gemeente wil dat door levensloopbestendige woningen te (ver)bouwen en door veelzijdig aanbod van haal- en brengdiensten mensen zolang zij dat willen in hun eigen kern en buurt kunnen blijven wonen.

Drie van de vier gemeenten beschikten in 2006 over een zorgloket. In de gemeente Beek bestond in 2006 geen zorgloket, wijksteunpunt of woonservicezone. In ieder geval wilden de vier gemeenten gelijklopende indicatieprotocollen gebruiken en van dezelfde uitvoerders gebruik maken. Wat de indicatiestelling voor hulp in het huishouden betreft bestond de voorkeur deze in te kopen. Het Centraal Indicatieorgaan Zorg (CIZ) of de GGD werden daarvoor nadrukkelijk genoemd.

In 2007 kreeg de gemeente Beek de beschikking over een zorgloket. Wat betreft de indicatiestelling voor de hulp in het huishouden is de huidige praktijk dat die indicatiestelling gebeurt door de WMO-consulent of door het CIZ. Met het CIZ bestaat op dit vlak geen exclusieve afspraak of overeenkomst. Indicatiestelling door de Gemeentelijke Gezondheids Dienst (GGD) komt ook voor.⁷

Voor de indicatiestelling bij de verstrekking van hulpmiddelen uit de WVG ligt een deel van de indicatiestelling bij de WMO-consulenten, die daartoe aanvullende cursussen hebben gevolgd. Voor de levering van deze hulpmiddelen beschikt de gemeente over één leverancier. Tot 1 januari 2009 werden bij verschillende leveranciers offertes gevraagd.

⁷ Email van de heer F. Tinselboer van 10 juni 2009.



Bij de gemeente, maar ook bij het WMO-platform leeft de verwachting dat hiermee kwaliteitswinst wordt geboekt door kortere doorlooptijden tussen indicatiestelling en verstrekking van de hulpmiddelen. Door de vaste prijzen bestaat grotere zekerheid over de kosten en de ontwikkeling van de uitgaven.⁸

Regionale samenwerking was in het visiedocument uitgangspunt voor de uitvoering van de WMO. Aan regionale samenwerking zouden voordelen zijn verbonden:

- bij de uitvoering minder werk voor elk van de gemeenten;
- bij de beleidsvoorbereiding redelijke mate van gelijkheid voor alle inwoners;
- bij de inkoop lagere prijzen;
- in de uitvoering beter functionerende loketten.

Dit uitgangspunt van regionale samenwerking is volgens de gemeente succesvol verlopen. In de eerste plaats vindt bestuurlijk overleg plaats tussen de portefeuillehouders (wethouders) van de vier gemeenten in de Westelijke Mijnstreek. Het resultaat van dit overleg is bestuurlijke afstemming, waardoor de WMO-verordeningen en de besluiten nadere regels in de vier gemeenten nagenoeg gelijkkluidend zijn.

Verder is een ambtelijke projectgroep gevormd die de voorbereiding en uitvoering van de WMO heeft begeleid. Dit ambtelijke beraad bestaat nog steeds, zorgt voor werkverdeling en volgens de gemeente ook tot grotere doelmatigheid. De WMO-loketten worden door elke gemeente zelf georganiseerd, maar door uitwisseling van (ervarings)informatie kan wel worden geleerd van plussen en minnen bij de dienstverlening in alle vier gemeenten.

Ten slotte is de huishoudelijke hulp in regionaal verband aanbesteed. Aanvankelijk met alle negentien Zuid-Limburgse gemeenten, maar later ontstonden drie “percelen”: Parkstad, Heuvelland en Westelijke Mijnstreek. De samenwerking bij de aanbesteding (zowel huishoudelijke hulp als verstrekking van hulpmiddelen) vindt nu in het verband van de vier gemeenten in de Westelijke Mijnstreek plaats. Volgens de gemeente heeft “dit alles door de grote schaal geleid tot financieel voordeel”, maar de commissie heeft van de gemeente geen financiële gegevens gekregen die dit voordeel ook feitelijk kunnen staven.⁹

Deze samenwerking zou niet beperkt blijven tot de Westelijke Mijnstreek. Nadrukkelijk zette het visiedocument in op samenwerking binnen de regio Zuid-Limburg. Maar dit streven heeft een flinke deuk opgelopen door de eigen aanbesteding van Parkstad bij de thuiszorg. Hierdoor blijft de samenwerking voor de gemeente Beek voornamelijk beperkt tot de vier gemeenten in de Westelijke Mijnstreek: Sittard-Geleen, Stein, Schinnen en Beek.¹⁰

Bij het visiedocument is naderhand een bijlage gevoegd met de reacties van een aantal organisaties van belanghebbenden en adviesorganen. Deze reacties waren weliswaar niet gelijkkluidend, maar bevatten op een aantal punten een gedeelde opvatting. Zo werd erop gewezen dat de conceptvisie “een wel heel erg eenzijdige nadruk legt op ouderen”. Deze kritiek heeft ertoe geleid in het visiedocument aan meer doelgroepen aandacht te besteden. Het betreft hier jonggehandicapten, cliënten van de geestelijke gezondheidszorg en mensen met een verstandelijke handicap. Andere doelgroepen, zoals jeugdigen en wijkbewoners, kregen in het visiedocument minder aandacht.

⁸ Gesprekken van de commissie met de heer J. Hamers en met de heer F. Tinselboer, Beek 22 april 2009. Zie ook ‘Stand van zaken notitie met betrekking tot Wmo-beleidsplan 2008-2011’. Notitie aan de gemeenteraad versie 6 april 2009.

⁹ Email van de heer J. Hamers van 29 april 2009, 11.14 uur.

¹⁰ Gesprek van de commissie met wethouder M.G.M. van Es, Beek 22 april 2009.



Het is nog steeds moeilijk voor de gemeente Beek om de scheve verhouding tussen de aandacht voor ouderen en cliënten voor hulpmiddelen en de aandacht voor bovengenoemde groepen te corrigeren.¹¹

Op 9 mei 2006 behandelde de commissie Inwonerszaken van de gemeente Beek het visiedocument: “na enige kaderstellende opmerkingen en de reactie van de portefeuillehouder hierop, adviseert de commissie unaniem positief.” Op 18 mei 2006 ging de gemeenteraad akkoord: “Akkoord conform voorstel met de toezegging dat periodiek een nieuwsbrief van de ontwikkelingen rond de invoering van de WMO zal worden vervaardigd.”¹²

Deze nieuwsbrief – zo bestaat het voornemen – krijgt de vorm van de jaarlijks op te stellen notitie over de stand van zaken met betrekking tot het WMO-beleidsplan, die in eerste instantie aan de commissie inwonerszaken wordt voorgelegd.¹³

3.2 Het beleidskader

Op 14 september 2006 stelde de gemeenteraad het ‘Beleidskader Wet Maatschappelijke Ondersteuning’ vast. Bij dit Beleidskader hoorde ook de ‘Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Gemeente Beek 2007’. Deze verordening was nodig om te voorkomen dat ingewikkelde overgangsbepalingen nodig waren bij de uitvoering van die delen van de WMO die uit de AWBZ werden overgeheveld. Het beleidskader bevatte ook een financiële raming van de uitgaven en inkomsten voor de WMO in de gemeente Beek.

In onderstaande tabel worden deze geraamde uitgaven en inkomsten inzichtelijk gemaakt. Uit de tabel blijkt dat het hier uitsluitend gaat om prestatieveld 6. Zie voor de financiële gevolgen van de WMO hoofdstuk 4.

¹¹ Gesprekken met wethouder M.G.M. van Es en met de heer J. Hamers, Beek 22 april 2009.

¹² Besluitenlijst commissie Inwonerszaken, dd. 9 mei 2006. Besluitenlijst van de openbare raadsvergadering van 18 mei 2006, Gemeente Beek.

¹³ Gesprekken met wethouder M.G.M. van Es en met de heer J. Hamers, Beek 22 april 2009.



Tabel 1 Raming uitgaven en inkomsten WMO volgens beleidskader (in euro)

Omschrijving uitgaven	Bedrag	Omschrijving Inkomsten	Bedrag
Individuele verstrekkingen huishoudelijke hulp:		Individuele verstrekking huishoudelijke hulp:	
• hulp bij het huishouden in natura	1.694.550	• Budget in natura	1.520.450
• hulp bij het huishouden in PGB	217.350	• Eigen bijdragen in natura	297.350
		• Budget PGB	166.323
Subtotaal	1.911.900	Subtotaal	1.984.100
Individuele verstrekkingen Wvg:		Huidig budget WVG	650.250
• Verstrekkingen Wvg	650.250		
Subtotaal	650.250	Subtotaal	650.250
Uitvoeringskosten:		Uitvoeringskosten:	
• extra personele kosten	48.100	• Uitvoeringsbudget WMO	100.700
• inkoop dienstverlening	111.650		
• communicatie/participatie	8.750		
Subtotaal	168.500	Subtotaal	100.700
Totaal-generaal	2.730.650	Totaal-generaal	2.735.050

Bron: Beleidskader Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Gemeente Beek 14 september 2006

3.3 Verordening burgerparticipatie WMO

Op 3 mei 2007 werd de verordening burgerparticipatie WMO vastgesteld. In deze verordening werd vastgelegd dat een WMO-platform zou worden ingesteld. Hiertoe werd de Stichting WMO-platform opgericht. Het platform heeft als doel:

1. te bewerkstelligen dat bij de maatschappelijke ondersteuning betrokken burgers, instellingen en georganiseerde verbanden vanuit een onafhankelijke positie optimaal betrokken zijn bij de voorbereiding, vaststelling, uitvoering en evaluatie van WMO-beleid;
2. bij te dragen aan de totstandkoming en/of verbetering van het WMO-beleid.

Dit houdt in dat college en gemeenteraad tijdig advies inwinnen bij het platform over alle voorgenomen besluiten op het terrein van de WMO. Het WMO-platform kan ook eigener beweging advies uitbrengen. Vier keer per jaar vindt tussen college en/of raad overleg plaats. Het platform ontvangt alle benodigde informatie. De gemeente wijst een vaste contactambtenaar aan als aanspreekpunt voor het WMO-platform. Jaarlijks vindt evaluatie plaats van de samenwerking tussen gemeente en platform.



Het platform bestaat uit negentien leden.¹⁴ Alle leden ontvangen een onkostenvergoeding en het platform kan gebruik maken van faciliteiten van de gemeente, zoals vergaderruimte. Het platform is tevreden over de samenwerking met de gemeente, maar krijgt vaak niet voldoende tijd om advies uit te brengen over voorgenomen besluiten. Bij sommige besluiten (aanbesteding van leverancier voor WVG-hulpmiddelen) werd het platform niet om advies gevraagd.¹⁵ Ook bij besluiten in samenwerking met andere gemeenten heeft het platform het gevoel dat zijn adviesmogelijkheden beperkt zijn, met name bij die besluiten waarbij de gemeente Beek niet als initiator optreedt. Het overleg met het college is op initiatief van het platform beperkt tot een jaarlijks beraad. Met (leden van) de gemeenteraad heeft het platform contacten op momenten dat dit opportuun wordt geacht. De gemeente heeft een contactambtenaar aangewezen. De jaarlijkse evaluatie is vervangen door een zelfonderzoek. De leden van het platform waar de commissie mee heeft gesproken besteden naar eigen zeggen veel meer tijd aan de gevraagde advieswerkzaamheden dan hen aanvankelijk is voorgespiegeld.¹⁶

3.4 Kaders en uitgangspunten beleidsplan

De gemeenteraad heeft de kaders en uitgangspunten Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011 op 28 juni 2007 vastgesteld. In het voorstel voor de kaders en uitgangspunten maakte het college duidelijk dat de hoogste prioriteit had gelegen bij de uitvoering van de hulp bij huishouden. De andere onderdelen van de WMO waren zo enigszins op de achtergrond geraakt, maar bij de vaststelling van de kaders en uitgangspunten naar het oordeel van de gemeente geenszins uit het zicht verdwenen. Veel van deze onderdelen van de WMO (welzijnsvoorzieningen, beleid en praktijk ten aanzien van woningaanpassingen, hulpmiddelen en mobiliteitsvoorzieningen) waren al eerder totstandgekomen. De gemeente Beek begon dan ook niet “met een schone lei”. Maar de invoering van de WMO bood de gemeente Beek wel een kans voor het bepalen van een strategie die het best past bij de filosofie waarop de WMO berust. Voor de korte termijn – zo werd in het voorstel over de kaders en uitgangspunten aangegeven - was de gemeente aan zet. De gemeente zou in deze fase “de touwtjes in handen” houden. Voor de langere termijn stelde de gemeente een koerswijziging voor. De gemeente zou de invulling van de WMO overlaten aan betrokkenen.¹⁷ Van regie door de gemeente naar zelfregie, maar “een helder beeld wanneer en in welke mate die koerswijziging plaatsvindt, kunnen wij op dit moment nog niet geven.”¹⁸

Achteraf stelt de gemeente vast dat de lat te hoog is gelegd en dat de mogelijkheid voor cliënten om de touwtjes zelf in handen te nemen is overschat. De gemeente blijft daarom vooralsnog aan het roer staan en geeft de regie niet uit handen.¹⁹

Bij de uitwerking van de prestatievelden zou de gemeente Beek eerst vaststellen welke velden gemeentespecifiek en welke velden regionaal zouden kunnen worden aangepakt. De eerste zes velden hoorden onder de gemeente. Bij het vierde en vijfde veld wordt regionaal samengewerkt. Voor de laatste drie is Beek afhankelijk van regionale afspraken waar de gemeenten Maastricht en Sittard-Geleen als leidende gemeenten optreden.

¹⁴ Overzicht Leden Wmo-Platform Beek.

¹⁵ In een email van de heer F. Tinselboer van 10 juni 2009 liet de gemeente Beek de volgende reactie weten: “De aanbesteding hulpmiddelen is niet separaat aan het Wmo Platform voorgelegd omdat het gemeentelijk beleid niet wijzigde. Het soort verstrekkingen en het recht daarop bleef ongewijzigd. Het Europees aanbesteden is verplicht en het gemeentelijk inkoopbeleid ligt ook vast. De voornaamste inhoudelijke wijziging was het hanteren van één aanbieder in plaats van meerdere, zodat de lengte van de procedure (verstrekken hulpmiddel aan klant) verkort zou worden. Dit was tevens een wens van het Platform.”

¹⁶ Gesprek met een vertegenwoordiging van het WMO-platform, Beek 22 april 2009.

¹⁷ Deze “sturingsfilosofie” is ontleend aan het advies van de Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling, ‘Lokalisering van maatschappelijke ondersteuning’, 2006.

¹⁸ Kaders en uitgangspunten beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2008-2011, 4 juni 2007, blz. 3.

¹⁹ Gesprekken met wethouder M.G.M. van Es en met de heer J. Hamers, Beek 22 april 2009.



Verder zou elk prestatieveld als volgt aan bod komen:

- beschrijving van het veld
- bestaand beleid
- trends
- financieel kader
- doelgroep
- na te streven resultaat
- te maken keuzes.

In het voorstel over de kaders en uitgangspunten is een eerste poging gedaan om alle prestatievelden volgens dit stramien te beschrijven. In het beleidsplan dat enkele maanden later aan de gemeenteraad werd voorgelegd treft de commissie een tweede, uitgewerkte aanzet aan. Om doublures te voorkomen richt de commissie zich op deze tweede aanzet. Het voorstel voor de kaders en uitgangspunten werd op 28 juni 2007 in de gemeenteraad besproken en vastgesteld. Voor de volledigheid is het goed hier te vermelden dat het voorstel over kaders en uitgangspunten na advies van het WMO-platform aan de gemeenteraad is voorgelegd. Uit de aan de commissie ter beschikking gestelde documentatie is niet te achterhalen wat dit advies inhield en welke delen van het advies niet zijn overgenomen. Het raadsvoorstel is op dit vlak niet geheel duidelijk: “op onderdelen is het door hen uitgebrachte advies meegenomen in het voorstel. Voor de volledigheid hebben wij de adviesbrief van het platform en onze reactie naar aanleiding daarvan bij de stukken ter inzage gelegd.”²⁰

3.5 Beleidsplan 2008-2011

De gemeenteraad van Beek heeft op 20 december 2007 het Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011 vastgesteld. Met dit plan hoopt de gemeente “een eerste aanzet te hebben gegeven tot een integrale aanpak van de WMO. We realiseren ons dat er nog een lange weg te gaan is, maar zijn er van overtuigd dat we daar met alle betrokkenen in slagen.”²¹ Tegelijkertijd werd de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2008 vastgesteld.

Met het beleidsplan is in ieder geval niet het laatste woord in Beek gesproken over de WMO. Als gevolg van de reikwijdte van de WMO is volgens de gemeente op een aantal terreinen duidelijk welke prestaties moeten worden geleverd. Maar op andere terreinen is niet duidelijk waar voor de gemeente Beek het eindresultaat ligt. Verdere nota's en tussenrapportages moeten daarover uitsluitsel bieden. In ieder geval ontvangt de gemeenteraad jaarlijks in december via de commissie inwonerszaken informatie over de voortgang van de in het beleidsplan genoemde activiteiten. Dat is in december 2008 niet gebeurd, maar inmiddels wel in het voorjaar van 2009 in de vorm van een notitie over de stand van zaken van het beleidsplan.

Het beleidsplan bevat met uitzondering van de hulp bij het huishouden (prestatieveld 6) geen financiële kerngegevens. Wel is sprake van een bijlage met een schema waarin “de producten benoemd staan (inclusief het bedrag dat daarvoor uitgegeven wordt) die onder de verschillende prestatievelden vallen.” De gemeente interpreteert de activiteiten onder de prestatievelden nogal ruim: de commissie komt hierop in het volgende hoofdstuk nog terug.

²⁰ Kaders en uitgangspunten beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2008-2011, 4 juni 2007,

²¹ Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011. Definitieve versie 27 november 2007, blz. 32.



Tabel 2 Prestatievelden (in euro)

Prestatieveld	Omschrijving	Uitgaven	
1	Leefbaarheid en sociale samenhang	Emancipatie en bewustwording	2.125
		Ouderenzorg	80.834
		Buurtbeheer	144
		Activiteitensubsidie en faciliteringsregeling	25.000
		Preventieve gezondheidszorg	475.317
		Kinderopvang	10.212
		Jumelage	2.388
		Bibliotheek	243.044
		Muziekschool	300.921
		Buitensport	226.606
		Binnensport	651.950
		Sportverenigingen	41.565
		Muziekverenigingen	35.862
		Culturele activiteiten	13.364
		Kunst	2.966
		Speel-, spel- en recreatievoorzieningen	66.224
		Volksfeesten en herdenkingen	37.866
	Gemeenschapshuizen	40.915	
	Subtotaal	2.257.303	
2	Preventieve ondersteuning jeugd	Openbaar basisonderwijs	69.587
		Bijzonder basisonderwijs	642.370
		Logopedische hulpverlening	9.862
		Schoolbegeleiding	60.115
		Leszwemmen	3.445
		Leerlingenvervoer	180.673
		Leerplicht	55.116
		Jeugd- en jongerenwerk	71.991
		N°JOY (BOS)	71.993
		Peuterspeelzalen	53.560
		Gymnastiekzalen	89.761
		HALT-bureau	22.004
	Subtotaal	1.330.477	
3	Informatie, advies en cliëntenondersteuning	Zorgloket (excl. indirecte personeelskosten)	-



4	Mantelzorg en vrijwilligers	Vrijwilligerswerk	11.630
		Mantelzorg (ondersteuning regionaal steunpunt)	5.886
		Subtotaal	17.516
5	Bevorderen deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren	Welzijnswerk	129.812
		Maatschappelijke dienstverlening PIW	137.244
		Volwasseneneducatie	188.465
		Sociaal-pedagogische zorg	15.221
		Subtotaal	470.742
6	Verlenen individuele voorzieningen	Huishoudelijke verzorging	2.066.484
		Leefvoorziening gehandicapten	867.027
		Subtotaal	2.933.511
7,8,9	Maatschappelijke opvang, openbare gezondheidszorg, verslavingsbeleid	Maatschappelijke opvang	25.730
		Veiligheidshuis	4.250
		Subtotaal	29.980
		Totaal-generaal	7.039.629

Bron: Bijlage bij Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011. Definitieve versie 27 november 2007.

De commissie constateert dat de financiële omvang van deze door de gemeente onder de WMO gerangschikte activiteiten eenderde van de gemeentelijke begroting bedraagt. Zoals gezegd, komt de commissie op dit overzicht in het volgende hoofdstuk terug.

Hoe zou het beleidsplan er moeten uitzien? Uitgaande van het toetsingskader zou de gemeente in ieder geval moeten ingaan op de onderstaande vragen en zou het beleidsplan de hierbij horende antwoorden moeten bevatten:

- wat zijn de doelstellingen?
- welke acties/activiteiten worden hiervoor ondernomen?
- welke resultaten wil de gemeente bereiken?
- welke maatregelen worden genomen om de kwaliteit van de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning te borgen?
- welke maatregelen worden genomen om de keuzevrijheid te bevorderen voor degenen aan wie maatschappelijke ondersteuning wordt verleend?
- wat zijn de behoeften van kleine doelgroepen, zoals mensen met een verstandelijke beperking, mensen met langdurige psychische klachten, mensen met psychogeriatrische problemen, mensen met een zintuiglijke beperking?



De commissie constateert dat het huidige beleidsplan nog niet voldoet aan deze opzet.

In het plan ontbreekt een opgave van instanties en instellingen waarmee de gemeente de doelstellingen op de verschillende prestatievelden wil verwezenlijken. In deze lacune is eind 2008, een jaar na vaststelling van het beleidsplan, voorzien door een inventarisatie van PCKwadrant.²²

In het plan ontbreken doelgroepen. Het inventariseren van de doelgroepen per prestatieveld verloopt niet optimaal. Voor de prestatievelden, waarbij gebruik wordt gemaakt van de oude WVG-administratie, loopt dit vlot. Voor een aantal prestatievelden bestaat geen zicht op de doelgroepen omdat de noodzakelijke informatie ontbreekt. De gemeente Beek wil bij elk prestatieveld zich met name richten op de categorieën 'jongeren' en 'ouderen'.²³

Prestatieveld 1 Leefbaarheid en sociale samenhang

Dit prestatieveld betreft alle inwoners van de gemeente Beek. Volgens de gemeente vraagt dit prestatieveld nadere uitwerking en benoemt de gemeente de volgende acties:

Tabel 3 Acties prestatieveld 1

	Wat?	Wie?	Planning?	Prestatie-indicator	Realisatie?
1	Opstellen sportnota	Gemeente	Laatste kwartaal 2007	Meer dan 85 procent van de sportverenigingen kan zich in nota vinden	September 2008 vastgesteld
2	Opstellen uitvoeringsprogramma wonen-welzijn-zorg	Gemeente	1 juli 2008	Gereed programma	Moet nog beginnen
3	Servicepunt in Genhout	Gemeente	1 juli 2008	Servicepunt bevat verschillende voorzieningen en 75 procent van de Genhouters is tevreden	September 2008 gerealiseerd
4	Antwoord op de vraag of in de andere kernen ook servicepunten komen	Gemeente	1 januari 2009	Notitie	Gerealiseerd

²² PCKwadrant, Inventarisatie Collectieve Voorzieningen Gemeente Beek. Maastricht, december 2008. Kenmerk 4769u/ybo. In de aan de commissie beschikbaar gestelde versie ontbreekt tabel 3, een matrix met de doelgroepen.

²³ Gesprek met wethouder M.G.M. van Es. Beek 22 april 2009.



5	Oprichting zorgkruispunt in Spaubeek	Gemeente	1 juli 2008	Kruispunt bevat verschillende voorzieningen en 75 procent van de Spaubekers is tevreden	Mei 2008 gerealiseerd
6	Brede notitie ouderenbeleid	Gemeente en WMO-platform	1 januari 2009	Notitie	Moet nog beginnen
7	Notitie over samenhangend communicatiebeleid	Gemeente	1 juni 2008	Notitie	Moet nog beginnen
8	Beschrijving van het prestatieveld	Gemeente	1 juni 2008	Notitie	Moet nog beginnen
9	Per onderdeel samenhang met andere onderdelen bezien en tot integrale aanpak komen	Gemeente en WMO-platform	1 januari 2010	Notitie	Moet nog beginnen
10	Uitvoering verbeterpunten uit burgeronderzoek 2006	Gemeente	Reeds in gang		
11	Nieuw burgeronderzoek	Gemeente	Uiterlijk 1 januari 2010	Burgeronderzoek	Op schema

De commissie constateert het volgende:

- acht van de elf maatregelen betreffen onderzoek, nota's of notities. Heldere doelstellingen met daaruit voortvloeiende maatregelen ontbreken. Dat geldt ook voor de andere prestatievelden;
- van deze onderzoeken, nota's en notities is een groot deel (acties 7 tot en met 11) intern gericht. De notitie ouderenbeleid, de sportnota en het uitvoeringsprogramma wonen-welzijn-zorg zijn wel bedoeld om beleid en uitvoering van belangrijke onderdelen van de taken van de gemeente voor te bereiden;
- vier van de elf maatregelen zijn binnen de gestelde tijdslimiet gerealiseerd. Vier andere van deze elf maatregelen hadden rond de zomer van 2008 gereed moeten zijn, maar moeten nog beginnen. Een maatregel is met meer dan een half jaar vertraging gerealiseerd. Van twee maatregelen moet de realisatie volgens schema nog worden afgewacht.



Prestatieveld 2 Preventieve ondersteuning jeugd

Bij dit prestatieveld is de doelgroep de jeugd tot en met 23 jaar. Daarnaast degenen die rechtstreeks betrokken zijn bij jeugd (ouders en opvoeders, maar ook vertegenwoordigers van verenigingen) maken van de doelgroep deel uit. Voor het beleid is een nota jeugdbeleid voorhanden. Dit beleid richt zich op preventieve ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. Het gaat hierbij om verhoogde risico's op ontwikkelingsachterstand, uitval zoals schooluitval of criminaliteit. De te nemen acties/activiteiten sluiten aan op de vijf functies van preventief jeugdbeleid die op lokaal niveau reeds vereist zijn: informatie en advies, signaleren van problemen, toegang tot het hulpaanbod, lichtpedagogische hulp en coördinatie van zorg. De te nemen acties/activiteiten betreffen:

Tabel 4 *Acties prestatieveld 2*

Wat	Wie	Planning	Prestatie-indicator
1 Actiepunten uit nota jeugdbeleid : <ul style="list-style-type: none">• accommodaties en voorzieningen jeugd• opstellen sportnota• NJOY (BOS-impuls)• Evaluatie subsidiebeleid• Centrum voor jeugd en gezin• Pakket Raak• Zorgstructuren• Leerplicht• Onderwijsachterstanden• Veiligheid jeugd• Alcoholmatiging en drugspreventie	Gemeente		<ul style="list-style-type: none">• deelnotities• minimaal één jeugdruimte realiseren
2 Inbedding NJOY! in gemeenteorganisatie, scholen en verenigingen	Gemeente		<ul style="list-style-type: none">• deelname alle Beekse scholen• meer dan 250 deelnemers

De commissie constateert het volgende:

- bij dit prestatieveld worden geen deadlines gehanteerd;
- de eerste maatregel wordt in een aparte notitie aan de gemeenteraad uitgewerkt en zou gedeeltelijk zijn uitgevoerd;
- de tweede maatregel is uitgevoerd en alle Beekse scholen met in totaal meer dan 250 deelnemende kinderen nemen deel.



Prestatieveld 3 Informatie, advies en cliëntondersteuning

De omschrijving van dit prestatieveld is het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning. De doelgroep zijn (mogelijke) afnemers van diensten op het gebied van wonen, welzijn en zorg en degenen die hulp bij het huishouden of een individuele zorg nodig hebben. De gemeente onderkent zeven acties/activiteiten:

Tabel 5 Acties prestatieveld 3

Wat?	Wie?	Wanneer?	Prestatieindicator
1 Evaluatie zorgloket	Gemeente en WMO-platform	1 januari 2008	<ul style="list-style-type: none">• draagvlak bij WMO-platform• 95 procent van de cliënten tevreden
2 Heroverweging informatie- en adviesfunctie	Gemeente en WMO-platform	1 juni 2008	Draagvlak bij WMO-platform
3 Digitalisering bezien	Gemeente	1 juni 2008	Notitie
4 Bezien hoe zorgloket past binnen gemeentelijke dienstverlening	Gemeente	1 juni 2008	Notitie
5 Bezien of maatschappelijk werk cliëntondersteuning kan dienen	Gemeente	1 juni 2008	Notitie
6 Evaluatie WMO-platform	Gemeente en WMO-platform	1 oktober 2008	Draagvlak bij gemeente en WMO-platform
7 Samen met andere gemeenten sociale kaart bezien	Gemeente	1 juni 2008	Sociale kaart



De commissie constateert het volgende:

- geen van de bovenstaande maatregelen is op dit moment uitgevoerd. Wel is in plaats van een evaluatie van het WMO-platform sprake van een zelfevaluatie. Wat het tweede actiepunt betreft is MEE (sociaal-pedagogisch werk en maatschappelijk werk) vanaf 1 januari 2009 gaan deelnemen aan het zorgloket;
- alle maatregelen kennen op dit moment een vertraging van ongeveer één jaar.

Prestatieveld 4 Mantelzorg en vrijwilligers

De WMO richt zich op 'meedoen' in de meest brede zin des woords. Dit betekent dat als het om vrijwilligers gaat het niet alleen vrijwilligers in de zorg (mantelzorgers) betreft. Het gaat dus ook om vrijwilligers in verenigingen. De door de gemeente voorziene acties/activiteiten betreffen:

Tabel 6 Acties prestatieveld 4

Wat	Wie	Wanneer	Prestatieindicator
1 Deelname aan steunpunt mantelzorg onderzoeken en haalbaarheid lokaal steunpunt bezien	Gemeente	1 september 2007	Notitie
2 Onderzoek naar contractvorm tussen gemeente en mantelzorger	Gemeente	1 september 2007	Notitie
3 Evaluatie subsidiebeleid	Gemeente, WMO-platform en verenigingen	1 april 2008	Meer dan 85 procent van de verenigingen staat achter nieuwe regeling

De commissie constateert het volgende:

- de eerste maatregel is gerealiseerd. Voor de tweede maatregel zijn activiteiten gestart. De derde maatregel is nog niet gerealiseerd;
- alle maatregelen kennen een forse vertraging.



Prestatieveld 5 Bevorderen deelname maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren

De doelgroep bestaat voor de gemeente Beek uit mensen met een beperking of met een chronisch psychisch probleem en met mensen met een psychosociaal probleem. De door de gemeente geïnventariseerde acties/activiteiten betreffen:

Tabel 7 Acties prestatieveld 5

	Wat	Wie	Wanneer	Prestatieindicator
1	Onderzoek toegankelijkheid gemeentelijke gebouwen	Gemeente	1 januari 2008	Draagvlak bij gehandicaptenplatform
2	Jaarlijks bezien of welzijnswerk bijdraagt aan meedoen van de mensen	Gemeente met PIW	Jaarlijks in mei/juni	Meer dan tachtig procent van de afnemers van welzijnsdiensten zijn tevreden
3	Bevorderen uitgangspunt van toegankelijkheid	Gemeente	1 juni 2008	In alle gemeentelijke nota's rekening houden met toegankelijkheid
4	Inventarisatie van kleine en kwetsbare groepen op dit prestatieveld	Gemeente	1 juni 2008	Notitie

De commissie constateert het volgende: de eerste maatregel is gerealiseerd. Voor de derde maatregel geldt dat dit een "permanent aandachtspunt" is. De twee overige maatregelen zijn nog niet ter hand genomen.

Prestatieveld 6 Verlenen individuele voorzieningen

De doelgroep bestaat uit chronisch zieken, gehandicapten, GGZ-cliënten, ouderen en mensen met een beperking. Het gaat hier om hulp in het huishouden en individuele voorzieningen, onder andere voor vervoer en mobiliteit.

Het gaat bij dit prestatieveld om de volgende maatregelen:



Tabel 8 Acties prestatieveld 6

Wat	Wie	Wanneer	Prestatieindicator
1 Bezien contracten andere uitvoeringsorganisaties	Gemeente en WMO-platform	Vóór augustus 2007	Aantal klachten van cliënten en nakoming waarden in contractbeheer
2 Zonodig nadere afspraken maken met zorgaanbieders	Gemeente	Idem	Notitie
3 Bezien of verordening aanpassing heeft	Gemeente	Idem	Reacties WMO-platform, instellingen en burgers
4 Onderzoeken hoe de indicering het best vorm kan worden gegeven	Gemeente	Vóór 1 juli 2008	Meer dan 95% van de klanten is tevreden over indicering
5 Nieuwe aanbesteding hulpmiddelen	Gemeente	Vóór 1 juni 2008	Notitie

De commissie constateert dat:

- de voortgang van de eerste twee maatregelen niet te meten is;
- de derde maatregel betreft de verordening die inmiddels inderdaad is aangepast;
- de vierde maatregel is ter hand genomen. De uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek moet de commissie nog in dit onderzoeksrapport verwerken;
- de vijfde maatregel is uitgevoerd met ingang van 1 januari 2009.

Prestatievelden 7, 8 en 9. Maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingsbeleid

De doelgroep bestaat uit dak- en thuislozen, zwerfjongeren, zorgmijders, slachtoffers huiselijk geweld aan de ene kant, maar ook alle inwoners aan de andere kant. Het betreft bij deze prestatievelden immers niet alleen een zorgprobleem, maar ook een probleem voor de openbare orde.



Tabel 9 Acties prestatieveld 7, 8, 9

	Wat	Wie	Wanneer	Prestatieindicator
1	Samen met andere gemeenten in de Westelijke Mijnstreek deze taakvelden inventariseren en wellicht in breder verband afspraken maken	Gemeente	1 januari 2008	Notitie
2	Samen met ketenpartners Veiligheidshuis	Gemeente	1 januari 2008	Totstandkoming veiligheidshuis

De commissie constateert dat de eerste maatregel in gang is gezet, maar nog niet tot het beoogde resultaat heeft geleid. De tweede maatregel is uitgevoerd.

Alle prestatievelden overziend, constateert de commissie dat het beleidsplan 34 maatregelen betreft waarover het volgende valt op te merken:

- elf maatregelen zijn op tijd of met een vertraging van minder dan een half jaar uitgevoerd;
- drie maatregelen zijn met een vertraging van meer dan een half jaar uitgevoerd;
- veertien maatregelen wachten nog op uitvoering;
- van zes maatregelen is de status onbekend of is de tijd waarbinnen zij moeten worden uitgevoerd nog niet verstreken;
- de samenhang tussen de doelstelling in het desbetreffende prestatieveld en de gekozen maatregelen is veelal niet vast te stellen. Bij veel maatregelen ontbreekt een concretisering van het te verwachten eindresultaat en wordt volstaan met omschrijvingen als notitie, overleg;
- van de 34 maatregelen zouden acht maatregelen in samenwerking met andere instanties worden uitgevoerd. Zes van deze maatregelen zijn niet uitgevoerd. De achtste wel (prestatieveld 6 : nieuwe aanbesteding hulpmiddelen) maar zonder betrokkenheid van de desbetreffende organisatie (WMO-platform).²⁴ Ook is de (bijdrage aan de) achtste maatregel uitgevoerd: het Veiligheidshuis.

3.6 Klanttevredenheidsonderzoeken

Tussen oktober 2007 en februari 2008 heeft de gemeente Beek een tevredenheidsonderzoek laten uitvoeren. Het onderzoek had betrekking op twee steekproeven van in totaal 550 cliënten die in 2007 een aanvraag voor hulp bij het huishouden en die in 2006 of 2007 een aanvraag voor een hulpmiddel hebben ingediend. De helft van de 550 cliënten stuurde de vragenlijst terug.

Uit het klanttevredenheidsonderzoek blijkt dat de toegang tot de ondersteuning (behandeling aanvraag, deskundigheid medewerkers, informatie over afhandeling, wachttijd tussen toekenning en aflevering, indicatiestelling) met een 7,3 werd gewaardeerd.

²⁴ In het gesprek met het WMO-platform (Beek 22 april 2009) werd erop gewezen dat het WMO-platform niet betrokken was bij de aanbesteding van een nieuwe leverancier voor hulpmiddelen. Voor de komende aanbesteding van huishoudelijke hulp heeft het platform zelf het initiatief genomen om hierover te zijner tijd te kunnen adviseren.



Over de wachttijd zijn cliënten relatief het minst tevreden (81 procent tevreden). De hulp in het huishouden werd met een 8,0 gewaardeerd, de verstrekking van hulpmiddelen 6,9. Wat dit laatste betreft zijn de cliënten in Beek relatief het meest tevreden over de verhuiskostenvergoeding (93 procent tevreden), relatief het minst over de tegemoetkoming in de vervoerskosten (81 procent tevreden).

Een derde van de cliënten (32 procent) heeft wel eens gehoord van het WMO-platform. Van deze personen was 72 procent tevreden over de mate waarin het platform opkomt voor het belang van de cliënten.

Onlangs is dit onderzoek herhaald. Dit keer werden vragenlijsten toegestuurd aan 690 cliënten, waarvan 335 werden geretourneerd (49 procent). De toegang tot de ondersteuning werd met een 7,1 gewaardeerd. Over de wachttijd zijn cliënten ontevredener dan een jaar daarvoor: 76 procent. De hulp in het huishouden werd net als een jaar eerder met een 8,0 gewaardeerd. De verstrekking van hulpmiddelen kreeg 7,1 als waardering.

Had in het eerdere onderzoek 32 procent wel eens van het WMO-platform gehoord, in het laatste onderzoek was dat 29 procent. Van deze personen was 76 procent tevreden over de manier waarop het platform opkomt voor het belang van de cliënten.

3.7 Benchmark

Over de periode van maart tot en met november 2007 heeft het onderzoeksbureau SGBO een benchmarkonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn voorlopige cijfers gebruikt. In 2008 werd een nieuw benchmarkonderzoek uitgevoerd. Deze benchmark had betrekking op de definitieve cijfers over het jaar 2007. Aan het benchmarkonderzoek kleven bezwaren. Het college heeft op 14 april 2009 het benchmarkonderzoek besproken en besloten om in 2009 niet meer aan dit onderzoek deel te nemen. Het benchmarkonderzoek is tot stand gekomen met behulp van een vragenlijst, demografische gegevens en de uitkomst van het klanttevredenheidsonderzoek (dat – zoals hierboven weergegeven – uitsluitend betrekking heeft op prestatieveld 6). Volgens het college mag aan de aan de gemeente Beek toebedeelde score van 58 procent (tegenover gemiddeld 67 procent) geen overdreven grote betekenis worden toegekend.²⁵ De gemeente Beek scoort hoe dan ook lager dan grotere gemeenten en het benchmarkonderzoek doet dan ook geen uitspraak over de mate waarin Beek werkelijk 'presteert'.

Daarvoor is het tevredenheidsonderzoek een betere indicator, zij het dat dit onderzoek betrekking heeft op slechts twee van de negen prestatievelden, prestatievelden 3 en 6. Daar scoort Beek met zestig procent lager dan het gemiddelde van de benchmark, 77 procent. Omdat Beek voor vrouwenopvang en verslavingszorg is aangewezen op Maastricht als centrumgemeente en voor geestelijke gezondheidszorg op Sittard-Geleen als centrumgemeente ligt de score van Beek op deze prestatievelden laag (36 procent), terwijl de voorzieningen voor de desbetreffende inwoners van Beek goed zijn, maar zich niet in de gemeente bevinden. De gemeente Beek heeft weinig zicht op deze prestatievelden. Zo registreert het Huis voor de Zorg slachtoffers van huiselijk geweld niet lokaal, omdat de cijfers dan wellicht te herleiden zijn tot individuele gevallen.²⁶ Bovendien leiden niet alle meldingen van huiselijk geweld tot aangiftes bij de politie.²⁷

²⁵ Als meetinstrument gebruikt de benchmark de 'Wmo-thermometer'. De Wmo-thermometer is het gemiddelde van de scores op zeven onderwerpen (participatie, leefbaarheid en sociale samenhang, jeugd, informatie en advies, hulp, voorzieningen en opvang).

²⁶ Nota ten behoeve van de B&W vergadering van 14 april 2009.

²⁷ Gesprek met wethouder M.G.M. van Es. Beek 22 april 2009.



Het benchmarkonderzoek kent nog andere bezwaren. Zo houdt de gemeente Beek zorgvuldig het gebruik van het zorgloket bij. Maar de gemeente heeft een zogeheten “minimaal” loket, waarbij wel advies en informatie beschikbaar zijn, maar geen sprake is van ondersteuning. Toch is paradoxaal genoeg de score van Beek ten opzichte van de gemeenten met wel zo’n ‘breed’ loket beter, eenvoudig vanwege het feit dat Beek alle cijfers over loketbezoek nauwkeurig heeft bijgehouden en de andere gemeenten klaarblijkelijk niet. Eenzelfde soort vertekening, maar dan in het nadeel van de score van de gemeente Beek, doet zich voor bij de verstrekking van hulp in het huishouden en van hulpmiddelen. De vraag ‘intake in een keer’ beantwoorden veel gemeenten met ‘ja’, maar de gemeente Beek is in haar beantwoording preciezer geweest. Omdat alle gemeenten, dus ook Beek, gebruik maken van een indicatie via bijvoorbeeld GGD of CIZ, scoort Beek hier dus minder goed.





4. Formele vereisten en financiële gevolgen

In dit hoofdstuk komen de volgende vragen aan de orde:

- In hoeverre voldoet de gemeente hiermee aan de eisen die in de WMO aan de invoering worden gesteld?
- Bestaat inzicht in de financiële betekenis van de WMO voor de gemeente?

4.1 In hoeverre voldoet de gemeente aan de eisen die in de WMO worden gesteld?

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning kent een aantal bepalingen waarin eisen zijn opgenomen. Zo bepaalt artikel 3 dat de gemeenteraad een of meer plannen vaststelt. Dit beleidsplan, al dan niet voorafgegaan door startnotitie en beleidsvisie, moet in ieder geval op onderstaande zes aspecten ingaan:

1. de gemeentelijke doelstellingen. Het gaat hier om kwalitatieve doelstellingen én kwantitatieve doelstellingen;
2. de wijze van uitvoering van het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning en welke acties worden uitgevoerd binnen de door het plan bestreken periode;
3. de door de gemeente te behalen resultaten;
4. de door de gemeente te nemen maatregelen om de kwaliteit van de uitvoering te waarborgen. Het gaat hier om:
 - (gezondheids)zorgbeleid
 - woonvisie/woonbeleid;
 - armoedebeleid;
 - activeringsbeleid (in het kader van WWB, WSW, Wia en Wajong);
 - sportbeleid;
 - integratie-/inburgeringsbeleid;
 - vervoersbeleid (leerlingenvervoer, WSA-vervoer).
5. de door de gemeente te nemen maatregelen om keuzevrijheid te bieden;
6. de wijze waarop gemeenteraad en gemeentebestuur zich op de hoogte hebben gesteld van de behoeften van kleine doelgroepen, zoals mensen met een verstandelijke beperking, mensen met langdurige psychische klachten, mensen met psychogeriatrische problemen, mensen met een zintuiglijke beperking.

Van deze zes aspecten komen in het Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011 de hierboven vijf als eerste genoemde aan de orde. Het laatste hierboven genoemde, zesde aspect komt in het beleidsplan (en in de daar opgenomen opsomming van deze aspecten) niet voor.²⁸

Het beleidsplan bevat geen doelstellingen (niet kwalitatief, maar zeker niet kwantitatief). De te behalen resultaten worden ook niet vermeld in het beleidsplan, wel acties (maatregelen) om niet-genoemde doelstellingen te kunnen verwezenlijken. In het vorige hoofdstuk is er al op gewezen dat van de 34 acties in het beleidsplan tot nu toe elf zijn uitgevoerd binnen de gestelde termijn of met een vertraging van minder dan een half jaar. De relatie tussen de in het plan genoemde acties en de voor het desbetreffende prestatieveld geldende doelstellingen is in de door de gemeente Beek gekozen systematiek niet duidelijk. De commissie geeft toe dat het moeilijk is om voor gemeentes keuzemogelijkheden op alle prestatievelden aan te geven, maar ook dit aspect ontbreekt bij alle in het Beekse beleidsplan opgenomen prestatievelden.

²⁸ Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011, definitieve versie. Beek, 27 november 2007, blz. 1.



Ten slotte bevat elke beschrijving van de prestatievelden een verwijzing naar beleidsnota's, -notities en andere documenten. De commissie heeft niet nader onderzocht of in deze onderliggende documenten voldoende waarborgen zijn opgenomen om de kwaliteit van de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning te kunnen garanderen.

Omdat de in artikel 3 van de Wet maatschappelijke ondersteuning genoemde opsomming niet limitatief is, ligt het voor de hand dat ook andere aspecten aandacht verdienen. Voor de gemeente Beek geldt dat uiteraard voor samenwerking met andere gemeenten. Drie van de negen prestatievelden worden immers bij de centrumgemeenten uitgevoerd (prestatievelden 7, 8 en 9). Hulp bij de huishouding en verstrekking van hulpmiddelen zijn regionaal georganiseerd, waarbij sprake is van harmonisatie van indicatiestelling. Hierbij is ruimte voor eigen beleid. Elke gemeente heeft een eigen overeenkomst met de leverancier. Een overzicht van de afspraken over gemeentelijke samenwerking ontbreekt.

Artikel 5 van de Wet maatschappelijke ondersteuning bepaalt dat de gemeenteraad bij verordening regels vaststelt over de verstrekking van individuele voorzieningen en de voorwaarden waaronder deze voorzieningen worden ontvangen (in natura, financiële vergoeding of een persoonsgebonden budget). In deze verordening dienen twee bepalingen in ieder geval te worden opgenomen. De eerste bepaling betreft de wijze waarop de toegang tot het aanvragen van individuele voorzieningen in samenhang met voorzieningen op het gebied van wonen en zorg als bedoeld in de AWBZ is geregeld. De tweede bepaling betreft de wijze waarop de verstrekking van individuele voorzieningen samenhangend wordt afgestemd op de situatie van de aanvrager. In de op 20 december 2007 vastgestelde verordening staat de in de eerste door de wetgever verplicht gestelde bepaling in artikel 39 van de Verordening voor 2007 en in artikel 32 in de Verordening voor 2008. Artikelen 4, 5 en 6 van de verordening voorzien in de tweede door de wetgever verplicht gestelde bepaling.

Artikel 9 van de Wet maatschappelijke ondersteuning bepaalt dat het college van burgemeester en wethouders jaarlijks vóór 1 juli de uitkomsten van onderzoek naar tevredenheid van vragers van maatschappelijke ondersteuning publiceert. Dit geldt ook voor de bij ministeriële regeling aangegeven gegevens over de prestaties van de gemeente Beek. De commissie heeft geconstateerd dat jaarlijks de tevredenheid wordt onderzocht. Ook wordt een benchmarkonderzoek uitgevoerd waarin de prestaties van de gemeente Beek worden vergeleken met andere gemeenten. De gemeente heeft de benchmarkonderzoeken ter informatie aangeboden aan de commissie inwonerszaken van de gemeenteraad. De gegevens zijn ook terug te vinden op de website www.artikel9wmo.nl van het onderzoeksbureau SGBO. De gemeente Beek heeft deze onderzoeken niet voor een breder publiek via de website van de gemeente bekendgemaakt.

Artikel 11 van de Wet maatschappelijke ondersteuning bepaalt dat het college van burgemeester en wethouders ingezetenen en belanghebbenden betreft bij de voorbereiding van het beleid. In het beleidsplan ontbreekt hierover informatie. Afhankelijk van prestatieveld gaat het wat belanghebbenden betreft om instanties en organisaties als welzijnsinstellingen, mantelzorgorganisaties, vrijwilligersorganisaties, thuiszorginstellingen, eerstelijns gezondheidszorg, woningcorporaties, stichting MEE, instellingen voor gehandicapten, verzorgingscentra en –tehuizen, verslavingszorg en GGZ-instellingen, instellingen voor jeugdzorg, indicatieorganen, instellingen voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang, religieuze instellingen, kinderopvangorganisaties en scholen, zorgkantoren, politie, schuldhulpverlening, vervoersaanbieders, provincie. In het beleidsplan staat het maken van een zogeheten 'sociale kaart' hoog op de agenda, maar hierbij is sprake van stagnatie.



De gemeente Beek is hierbij afhankelijk van een instantie buiten de gemeentelijke organisatie, maar dat hoeft geen beletsel te zijn om zelf met de meest relevante instanties en organisaties, zoals hier aangeduid, overleg te hebben bij de voorbereiding van beleid op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.

De gemeente Beek heeft een WMO-platform geïnstalleerd. Het functioneren van dit platform en de samenwerking tussen platform en gemeente zijn reeds in hoofdstuk 3 aan de orde gekomen. Zowel uit het gesprek met het afdelingshoofd van de afdeling Welzijn, Zorg en Onderwijs, als uit het gesprek met een vertegenwoordiging van het WMO-platform heeft de commissie de indruk overgehouden dat in het algemeen het WMO-platform over alle relevante beleidsonderwerpen adviseert en dat deze adviezen hun plaats in de voorbereiding van de besluitvorming binnen college en gemeenteraad krijgen.²⁹

De gemeente Beek heeft in 2007 gekozen voor een trapsgewijze invoering van de WMO. In het eerste jaar ging het erom om de overgang van de hulp in het huishouden uit de AWBZ in goede banen te leiden (prestatievelid 6). Hierin lijkt de gemeente te zijn geslaagd. Bij de invoering van de WMO werd rekening gehouden met een verdeling van de huishoudelijke hulp over “plus” en “basis” van 15:85. In 2008 was dat 28:72. Dit heeft geleid tot minder kosten per cliënt, maar door de toename van het aantal cliënten (van 331 naar 360 eind 2008) zijn de totale kosten toegenomen. Hoe deze kosten zich gaan ontwikkelen, hangt in hoge mate af van het effect van de aanbesteding van de huishoudelijke hulp in 2009. Het is de bedoeling dat de cliënten dan kunnen kiezen tussen verschillende vormen van ondersteuning (in natura of persoonsgebonden budget).

De verstrekking van hulpmiddelen hoort al langer tot de gemeentelijke taken op grond van de WVG. Voor een deel bestaan deze verstrekkingen uit tegemoetkomingen in de vervoerskosten (660 euro per jaar voor 31 cliënten). In 2008 zijn dertig verzoeken om een scootmobiel ingewilligd. Dit heeft geleid tot een forse overschrijding van de voor 2008 begrote vervoerskosten (zie tabel 10). De overschrijding van de kosten voor de verstrekking van hulpmiddelen zijn veroorzaakt door de verstrekking van drie elektrische rolstoelen (36.000 euro). Het betreft hier prestatievelid 6.

4.2 Bestaat inzicht in de financiële betekenis van de WMO voor de gemeente?

In het vorige hoofdstuk is tabel 2 opgenomen die de gemeente eerder gebruikte om de financiële betekenis van de WMO inzichtelijk te maken. De commissie constateert dat met de opsomming van alle activiteiten in deze tabel een ruime omschrijving van de WMO in de gemeente Beek wordt gegeven. In begrotingstermen zou de WMO betrekking hebben op een derde van de jaarlijkse gemeentelijke begroting. Hieronder wordt deze tabel nogmaals weergegeven met uitsluitend de activiteiten die naar de mening van de commissie van belang zijn voor de verwezenlijking van de doelstellingen op de verschillende prestatievelden en een onlosmakelijk onderdeel van de WMO vormen.

Deze inperking acht de commissie van belang omdat zo een betere focus ontstaat op de inspanningen die de gemeente zich zou moeten getroosten om de verdere invoering van de WMO in Beek ter hand te nemen.

²⁹ Gesprek met de heer J. Hamers en gesprek met vertegenwoordiging van het WMO-platform. Beek, 22 april 2009.



Tabel 10 *Uitgaven WMO ingeperkt (in euro)*

	Prestatieveld	Omschrijving	Uitgaven
1	Leefbaarheid en sociale samenhang	Activiteitsubsidie en faciliteringsregeling Culturele activiteiten	25.000 13.364
2	Preventieve ondersteuning jeugd	Jeugd- en jongerenwerk N'JOY (BOS)	71.991 71.993
3	Informatie, advies en cliëntenondersteuning	Zorgloket (excl. indirecte personeelskosten)	-
4	Mantelzorg en vrijwilligers	Vrijwilligerswerk Mantelzorg (ondersteuning regionaal steunpunt)	11.630 5.886
5	Bevorderen deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren	Welzijnswerk Maatschappelijke dienstverlening PIW Volwasseneneducatie Sociaal-pedagogische zorg Subtotaal	129.812 137.244 188.465 15.221 470.742
6	Verlenen individuele voorzieningen	Huishoudelijke verzorging Leefvoorziening gehandicapten	2.066.484 867.027
7,8,9	Maatschappelijke opvang, openbare gezondheidszorg, verslavingsbeleid	Maatschappelijke opvang Veiligheidshuis Subtotaal Totaal	25.730 4.250 29.980 4.134.819

Bron: Bijlage bij Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011. Definitieve versie 27 november 2007

Voor 2009 houdt de gemeente rekening met 1.299.519 euro aan uitgaven voor hulp in de huishouding (zorg in natura), voor uitgaven voor hulp in de huishouding (persoonsgebonden budget) gaat het om 596.120 euro. Deze bedragen zijn exclusief een begrote eigen bijdrage van 265.389 euro. Voor verstrekking van hulpmiddelen heeft de gemeente 881.016 euro begroot.



In totaal gaat het dus bij de uitgaven op het prestatieveld 6 om 2.511.256 euro. Dat betekent een uitgave van gemiddeld 150 euro per inwoner van de gemeente Beek.³⁰ Daarmee ligt Beek ver beneden het gemiddelde in de provincie Limburg (186 euro).

Tabel 11 *Uitgaven WMO (in euro)*

	Uitgaven	Inkomsten
Uitvoeringskosten	-5.110	
Bijdrage huishoudelijke verzorging	1.302.228	222.477
Hulp bij het huishouden PGB	682.131	
Uitvoeringskosten		
Uitbestede werkzaamheden	21.219	
Verstrekking hulpmiddelen (incl. eigen bijdragen)	881.016	
Voorlichting en reclame	15.786	
Bijdrage woonzorg	84.726	
Bijdrage Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg Mantelzorg	10.230	
Bijdrage Vorming Training Advies		
Bijdrage Collectieve Preventie GGZ	9.072	
Subtotaal	2.120.285	
Doorbelasting welzijn, zorg en onderwijs	145.888	
Totaal	3.147.189	259.824

Bron: Programmarekening 2008 en Stand van zaken notitie met betrekking tot WMO-beleidsplan 2008-2011. Afdeling WZO van de gemeente Beek, april 2009

De commissie constateert dat de (financiële) verantwoording voor verbetering vatbaar is.

³⁰ Stand van zaken notitie met betrekking tot Wmo-beleidsplan 2008-2011. Afdeling WZO van de gemeente Beek, april 2009.





5. Betrokkenheid van gemeenteraad, burgers en belanghebbenden

5.1 Betrokkenheid van de raad

De vraag naar de betrokkenheid van de raad bij de plaatselijke invulling van de WMO en bij het verdere invoeringstraject is reeds in hoofdstuk 3 aan de orde geweest. Daarin zijn de door de gemeente genomen stappen bij de invoering en de uitvoering van de WMO aan bod gekomen. De commissie laat ze in dit hoofdstuk kort de revue passeren om de betrokkenheid van de gemeenteraad te belichten.

Een half jaar voor de feitelijke invoering van de WMO (op 1 januari 2007) stelde de gemeenteraad een visiedocument vast. Dit document schetste de achtergrond waartegen de gemeentelijke taken op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning moeten worden gezien. Het visiedocument was opgesteld in nauw overleg met de andere gemeenten in de Westelijke Mijnstreek en bevatte ambities van deze gemeenten met de invoering van de WMO. Op 9 mei 2006 adviseerde de raadscommissie Inwonerszaken positief over het visiedocument “na enige kaderstellende opmerkingen en de reactie van de wethouder daarop.”³¹ Op 18 mei 2006 ging de gemeenteraad akkoord met het visiedocument “conform de toezegging dat periodiek een nieuwsbrief van de ontwikkelingen rond de invoering van de WMO zal worden vervaardigd.”³² Concrete afspraken over inhoud en frequentie van de nieuwsbrief werden niet vastgelegd.

Op 5 september 2006 adviseerde de raadscommissie Inwonerszaken positief over het Beleidskader Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Verordening maatschappelijke ondersteuning voor 2007 “na ruime tijd van het stellen van vragen, het doen van suggesties, antwoorden en discussie.”³³ Het aan de commissie ter beschikking gestelde verslag van deze bijeenkomst bevat geen aanknopingspunten over wat precies de aanleiding was voor de vragen, suggesties en discussie over deze documenten. Wel stelt de commissie vast dat de gemeente Beek de invoering van de WMO in twee fasen wilde laten verlopen. In de eerste fase, het jaar 2007, zou de uitvoering van de verstrekking van hulpmiddelen (oude taak van de gemeente) en de verstrekking van huishoudelijke hulp (nieuwe taak van de gemeente) rimpelloos moeten verlopen. Daarna zou de samenhang tussen de eerste zes prestatievelden van de WMO aan bod komen. De drie laatste prestatievelden (vrouwenopvang, verslavingszorg en geestelijke gezondheidszorg) waren van meet af aan toebedacht aan de desbetreffende centrumgemeenten: Maastricht en Sittard-Geleen.

Op 14 september 2006 ging de gemeenteraad akkoord met het Beleidskader en de Verordening met de kanttekening dat goede nota was genomen van de wethouder om regelmatig een nieuwsbrief WMO uit te geven.³⁴ Maar ook bij die gelegenheid was geen sprake van nadere afspraken over frequentie en inhoud van de nieuwsbrief.

Op 24 april 2007 adviseerde de raadscommissie Inwonerszaken positief over de Verordening burgerparticipatie WMO.³⁵ Op 3 mei 2007 ging de gemeenteraad akkoord met de Verordening burgerparticipatie WMO.³⁶

Op 19 juni 2007 adviseerde de raadscommissie Inwonerszaken positief over de notitie Kadern en uitgangspunten beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2011.³⁷

³¹ Besluitenlijst commissie inwonerszaken, d.d. 9 mei 2006.

³² Besluitenlijst van de openbare raadsvergadering van 18 mei 2006, gemeente Beek.

³³ Besluitenlijst commissie inwonerszaken, d.d. 5 september 2006.

³⁴ Besluitenlijst van de Openbare Raadsvergadering van 14 september 2006, gemeente Beek.

³⁵ Besluitenlijst commissie Inwonerszaken, d.d. 24 april 2007.

³⁶ Besluitenlijst van de Openbare Raadsvergadering van 3 mei 2007, gemeente Beek.



Op 28 juni 2007 ging de gemeenteraad “akkoord conform voorstel” met deze notitie.³⁷ Op 20 december 2007 volgde het akkoord van de gemeenteraad met het Beleidsplan en het besluit nadere regelen maatschappelijke ondersteuning.

Naast de in het vooruitzicht gestelde nieuwsbrief (zie volgende paragraaf) stelde het college ook een jaarlijkse notitie over de stand van zaken in het vooruitzicht. Deze notitie zou voor het eerst in december 2008 aan de gemeenteraad worden aangeboden. De commissie heeft in haar gesprekken met de wethouder en de heer J. Hamers vernomen dat deze notitie in mei 2009 aan de raad is aangeboden en voortaan ook de nieuwsbrieven gaat vervangen.

Over de financiële gevolgen van invoering van de WMO is de gemeenteraad ingelicht in de programmabegrotingen 2008 en 2009, alsmede in de jaarrekeningen (zie vorige hoofdstuk).

De gemeente heeft haar toezeggingen over de regelmatige verschijning van een nieuwsbrief en jaarlijkse rapportage aan de gemeenteraad niet waargemaakt. Ten slotte blijkt ook dat de gemeente de WMO-activiteiten zo ruim interpreteert dat deze activiteiten bijna een kwart van de jaarlijkse gemeentelijke begroting bestrijken, maar feitelijk bijna uitsluitend betrekking hebben op prestatieveld 3 en 6 en in deze berekening hooguit tien procent van de gemeentelijke begroting raken. De verantwoording op financieel gebied is voor verbetering vatbaar.

5.2 Betrokkenheid van burgers en belanghebbenden

De laatste onderzoeksvraag die hier aan de orde komt betreft de betrokkenheid van burgers en belangenverenigingen bij de besluitvorming over en bij de invoering van de WMO.

In november 2006, twee maanden voor de invoering van de WMO, verscheen de eerste nieuwsbrief waarin de gemeenteraad (commissie inwonerszaken) van de gemeente Beek op de hoogte werd gebracht van de veranderingen die met de invoering van de WMO gepaard zouden gaan. Kort daarvoor was huis-aan-huis de WMO-krant verspreid. De commissie beschikt niet over een exemplaar van deze krant en kan dus geen oordeel uitspreken over de volledigheid en juistheid van de in deze krant verstrekte informatie. Wel bleek de bezorging te zijn tekortgeschoten en was de krant niet op alle plaatsen bezorgd. De nieuwsbrief voldoet wel aan de criteria van volledigheid en juistheid. Maar de beperking in de verspreiding tot een commissie van de gemeenteraad is een gemiste kans. De informatieve nieuwsbrief – en dat geldt ook voor latere versies – had makkelijk een plaats kunnen krijgen op de gemeentelijke website, waar het onderwerp WMO er bekaaid afkomt.

De ongeveer 400 inwoners die hulp in het huishouden kregen in 2006 en die hulp ook in 2007 zouden moeten krijgen hadden van de gemeente Beek een brief ontvangen met de vraag om aan te geven van welke zorgorganisatie men gebruik wilde maken, dan wel of men van een persoonsgebonden budget gebruik wilde maken. Ook via de Maas- en Geleenbode werd aan de overgang van deze hulpverlening uit de AWBZ naar de WMO aandacht besteed om te voorkomen dat zij die behoefte hadden aan hulp in het huishouden tussen wal en schip zouden terechtkomen.

In maart 2007 verscheen de tweede nieuwsbrief waarin veel aandacht voor het WMO-loket dat vanaf 1 januari 2007 van start was gegaan. De WMO-consulenten die dit loket bevrouwen werden voorgesteld. Het aantal contacten met cliënten in de eerste zes weken van het bestaan van dit loket kregen ruim aandacht.

³⁷ Besluitenlijst commissie Inwonerszaken, d.d. 19 juni 2007.

³⁸ Besluitenlijst van de Openbare Raadsvergadering van 28 juni 2007, gemeente Beek.



Het ging hierbij om 101 bezoekers (drie per dag), 192 telefoongesprekken (ruim zes per dag) en 23 huisbezoeken (een per dag). Hiernaast werden ongeveer honderd aanvragen in behandeling genomen, waarvan de helft betrekking had op de verstrekking van hulpmiddelen en de andere helft op hulp in het huishouden. Ook deze nieuwsbrief vond haar weg naar de commissie inwonerszaken van de gemeenteraad en kreeg geen verdere verspreiding. Dat gold ook voor de hierop volgende nieuwsbrieven.

In juni 2007 verscheen de derde nieuwsbrief. Ook in deze nieuwsbrief relatief veel informatie over de activiteiten van het WMO-loket. Het aantal bezoekers was over de eerste vijf maanden van 2007 opgelopen tot 299 en het aantal telefoongesprekken tot 710. Een vermelding van het aantal huisbezoeken ontbrak dit keer. In deze nieuwsbrief werd ook een evaluatie van het loket aangekondigd voor de zomer van 2007, maar deze evaluatie is nog niet uitgevoerd.

In (vermoedelijk) juli 2007 verscheen de tweede WMO-krant, een gezamenlijke uitgave van de gemeenten Stein, Beek en Schinnen. In deze krant komt de gemeente Beek er enigszins bekaaid vanaf, maar voor de bij de WMO-betrokkenen en -belanghebbenden bevatte de krant duidelijke informatie waar fysiek en via internet voor deze personen nuttige informatie voorhanden is.

Naast deze informatie in druk bevat de website van de gemeente Beek (www.gemeentebeek.nl) informatie voor belanghebbenden en betrokken inwoners. In totaal zijn zeventien pagina's beschikbaar over de prestatievelden, over de voorzieningen, over de indicering, over de mogelijkheden tot participatie (via het WMO-platform) en de tien meest gestelde vragen over de WMO.

In april 2008 verscheen een speciale editie van de Bewonerskrant van de gemeente Beek met hierin het burgerjaarverslag 2007. In dit burgerjaarverslag brengt de burgemeester verslag uit over de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening aan de inwoners. Het verslag bevat veel statistische gegevens op dit vlak, maar de gemeentelijke dienstverlening waar het gaat om de WMO komt er bekaaid af. De aantallen bezoekers, telefoongesprekken en vragen aan het zorgloket zijn in dit verslag terug te vinden.

Belanghebbenden bij de WMO zijn er in verschillende soorten. Dat geldt in de eerste plaats voor degenen die van voorzieningen op grond van de WMO gebruik maken. En dan moet in de context van Beek in eerste instantie worden gedacht aan de verkrijgers van hulpmiddelen en hulp in het huishouden. Daarnaast gaat het om voorzieningen als de regiotaxi. In de tweede plaats gaat het om de andere prestatievelden, te beginnen bij vrijwilligers. Verder in het kader van het eerste prestatieveld (sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, buurten en wijken) dorpsraden, gemeenschapshuizen, sport- en culturele verenigingen.

Tenslotte, uiteraard, het WMO-platform. De commissie beschikt over twee zelfevaluaties waarop de commissie haar oordeel over het functioneren van het WMO-platform baseert. Daarnaast heeft de commissie gesproken met leden van het platform.

Uit de eerste zelfevaluatie blijkt dat de meeste doelgroepen in de WMO binnen het WMO-platform zijn vertegenwoordigd. Vertegenwoordigers van of namens dak- en thuislozen en verslaafden ontbreken, maar dat is gelet op de schaal van de gemeente Beek begrijpelijk. Ook vertegenwoordigers van mensen met een zintuiglijke beperking ontbreken om die reden. Wel zijn buiten de traditionele WMO-groepen ook vakbonden en huurdersbelangenvereniging vertegenwoordigd. Opvallend in de eerste zelfevaluatie is de lage score die het WMO-platform toekent aan het WMO-beleid van de gemeente. Alleen het tot stand komen van de beleidsnota, het WMO-beleidsplan, krijgt een voldoende (6).



De andere prestaties van de gemeente (beleid individuele voorzieningen, beleid individueel vervoer, indicatiestelling van hulp bij het huishouden, informatievoorziening en het loket) krijgen een onvoldoende.

Over het eigen functioneren is het WMO-platform beter te spreken. Onderlinge samenwerking, werksfeer, vergaderorde, voorzitterschap, de ruimte om onafhankelijke keuzes te maken, de gemeenschappelijke visie en de ruimte voor eigen initiatieven scoren ruim voldoende tot goed. Zowel de taakverdeling, de kennis over de doelgroepen en de kennis over de WMO-prestatievelden als de mogelijkheid om zelf de strategie te bepalen scoren voldoende. Daar lijkt ruimte voor verbetering.

In 2009 heeft het WMO-platform deze in samenwerking met het Verwey-Jonker Instituut ontwikkelde zelfevaluatie herhaald. Het platform is vol lof over de wijze waarop de gemeente omgaat met het platform. Het platform heeft in ruime mate het gevoel serieus te worden genomen en de sfeer tijdens het overleg met de gemeente is ook goed. Slecht te spreken is het platform over de aan het platform gegunde tijd om adviezen voor te bereiden en ook schort het aan terugkoppeling van de gemeente. Het platform blijft in deze laatste zelfevaluatie ontevreden over de aanbesteding van de hulp bij het huishouden (waarderingscijfer 3) en de verordening individuele voorzieningen (waarderingscijfer 4). De informatievoorziening en het loket scoren bij het platform een onvoldoende.

De waardering van het eigen functioneren ondergaat in deze laatste zelfevaluatie geen wijziging. Wel geeft het WMO-platform aan op bepaalde gebieden graag beter te worden ondersteund:

- informatie over lokale ontwikkelingen;
- inzicht in gemeentelijke financiën;
- inzichten in gemeentelijke procedures;
- het trainen van strategische vaardigheden (onderhandelen, lobbyen, overtuigen, optreden in de media);
- het verbreden van de vakkennis.



6. Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

1. De gemeente heeft aan de formele vereisten voldaan bij de invoering van de WMO, maar bij deze conclusie wil de commissie een kanttekening plaatsen. Het beleidsplan kent tekortkomingen. Het bevat niet nader gespecificeerde actiepunten. Anders dan aanvankelijk de bedoeling was richt de focus zich vooral op de prestatievelden 3 en 6. Van een samenhangende aanpak binnen de negen prestatievelden en ook daarbuiten (met wonen en werken) is vooralsnog geen sprake. Ook is onduidelijk hoe college en gemeenteraad zich op de hoogte hebben gesteld van de doelgroepen waar het hier om gaat.
2. Wat de participatie in het WMO-beleid betreft beschikt de gemeente Beek over een WMO-platform, dat actief betrokken is bij de totstandkoming van beleid. Wel bestaan mogelijkheden tot verbetering. Enerzijds moet het platform beter in staat worden gesteld om zich op een goede advisering voor te bereiden en is een betere terugkoppeling van de gemeente een goede zaak. Anderzijds vraagt het lidmaatschap van het WMO-platform het nodige van de individuele leden. Onbekend is hoe organisaties die rechtstreeks bij de negen prestatievelden betrokken zijn worden geïnformeerd, geraadpleegd en om instemming worden gevraagd.
3. Over de reikwijdte van de WMO valt het nodige te zeggen. Sommige prestatievelden (1, 2 en 4) komen beleidsmatig nog onvoldoende aan bod. De gemeente Beek heeft aanvankelijk de lat hoog gelegd, maar haar ambities bijgesteld. Zodoende is nog wel het nodige te doen om de WMO geheel en volwaardig uit te voeren in de gemeente Beek.
De gemeente Beek heeft bij de invoering van de WMO de hoogste prioriteit gegeven aan een rimpelloze overgang voor de verkrijgers van hulpmiddelen en hulp in het huishouden (prestatieveld 6). Voor de prestatievelden 7, 8 en 9 (maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg) ligt de regie bij de centrumgemeenten Maastricht en Sittard-Geleen. De gemeente Beek is op deze prestatievelden niet met een schone lei begonnen, maar heeft verder gewerkt langs de lijnen die al in het kader van eerdere regelingen en wetgeving in gang was gezet. Waar wel sprake was van een schone lei (prestatievelden 1, 2, 4 en 5) heeft de gemeente Beek moeite met de uitvoering van deze delen van de WMO. Wat prestatieveld 3 (advies en informatie) betreft beschikt de gemeente Beek sinds 1 januari 2007 over een WMO-loket (ook wel Zorgloket genoemd). In de praktijk moeten inwoners met vragen over wonen en werken (naast vragen over WMO-voorzieningen) worden doorverwezen naar andere gemeentelijke instanties.
4. De gemeente Beek heeft de lat bij de invoering van de WMO hoog gelegd, maar na verloop van tijd moeten constateren dat gemeentelijke doelen op een aantal prestatievelden (prestatievelden 1, 2, 3 en 4) nauwelijks zijn geformuleerd. Bij de in gang gezette acties/activiteiten voor deze prestatievelden ontbreken concrete doelstellingen en vaak ook termijnen waarbinnen de acties/activiteiten zouden moeten zijn uitgevoerd.
De formulering van de prestatie-indicatoren is vaak erg formeel en procedureel (vaak in de vorm van een op te stellen notitie) en weinig concreet inhoudelijk.
5. In de gemeente Beek ontbreekt een systematische informatievoorziening over de uitvoering van de WMO. Niet alleen in de richting van de gemeenteraad, maar ook in de richting van belanghebbenden en inwoners. Financieel inzicht in de gevolgen van invoering van de WMO voor de gemeente is niet goed mogelijk.



6.2 Aanbevelingen

1. Om als gemeente meer te doen dan formeel geëist wordt door de wet moet de gemeente Beek een samenhangende visie en aanpak uitwerken voor de negen prestatievelden en ook daarbuiten met aanpalende beleidsvelden (wonen en werken). Heel duidelijk moet zijn om welke doelgroepen en aantallen het gaat.
2. De gemeente Beek moet het WMO-platform beter faciliteren om zich op een goede advisering voor te bereiden. Daarnaast is een betere terugkoppeling van de gemeente gewenst. Het lidmaatschap van het WMO-platform vraagt het nodige van de individuele leden. Voor het vergroten van kennis en het verbeteren van een aantal vaardigheden zou een goed opleidingsplan geen overbodige luxe zijn.
3. De gemeente Beek dient voor de prestatievelden 1 tot en met 6 doelstellingen en hieraan gekoppelde resultaten te formuleren die concreet, meetbaar en tijdgebonden zijn. Het gaat hier in het bijzonder om prestatieveld 6. Wat de prestatievelden 2 en 4 betreft (preventieve jeugdzorg en ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers) moet met voorrang een beleidsvisie worden ontwikkeld die aan de vaststellingen van doelstellingen en resultaten ten grondslag moet liggen. Het Zorgloket moet worden uitgebouwd tot de instantie waar inwoners van de gemeente antwoord kunnen krijgen op al hun vragen over welzijn, participatie, wonen en werken.
4. Het huidige pakket aan in gang gezette acties en activiteiten op de verschillende prestatievelden mist focus. De relatie tussen doelstelling en maatregel is vaak niet duidelijk en bij de uitvoering blijven teveel maatregelen liggen. Een betere bewaking van de voortgang van de in gang gezette maatregelen is op haar plaats.
De commissie beveelt aan hiertoe prestatie-indicatoren te formuleren die concreet meten in hoeverre de genomen maatregelen bijdragen tot het bereiken van de gestelde doelen.
5. De informatievoorziening aan de gemeenteraad en aan alle inwoners van de gemeente Beek moet beter. Tijdige en toegankelijke informatie moet beschikbaar komen over:
 - aard en omvang van de bij elk prestatieveld horende doelgroepen;
 - per prestatieveld wat de gemeente wil bereiken, wat zij daarvoor wil doen en wat dat mag kosten;
 - wat de kosten zijn en wat de uiteindelijke uitgaven zijn geweest.



Bijlagen



Bijlage 1

Uitgebreid overzicht dat ten grondslag ligt aan het gebruikte toetsingskader

A. Algemeen

- Beleidsplan, al dan niet voorafgegaan door startnotitie en beleidsvisie (Artikel 3, lid 1 en 2: de gemeenteraad stelt een plan vast telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren)
- In het plan moet in ieder geval worden ingegaan op (artikel 3, lid 4):
 - * de gemeentelijke doelstellingen;
 - + kwalitatieve doelstellingen;
 - + kwantitatieve doelstellingen;
 - * de wijze van uitvoering van het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning;
 - * de door de gemeente te behalen resultaten;
 - * de door de gemeente te nemen maatregelen om de kwaliteit van de uitvoering te waarborgen;
 - + relatie met andere gemeentelijke beleidsterreinen, zoals:
 - ~ (gezondheids)zorgbeleid
 - ~ woonvisie/woonbeleid;
 - ~ armoedebeleid;
 - ~ activeringsbeleid (in het kader van WWB, WSW, Wia en Wajong);
 - ~ sportbeleid;
 - ~ integratie-/inburgeringsbeleid;
 - ~ vervoersbeleid (leerlingenvervoer, WSA-vervoer).
 - * de door de gemeente te nemen maatregelen om keuzevrijheid te bieden;
 - * de wijze waarop gemeenteraad en gemeentebestuur zich op de hoogte hebben gesteld van de behoeften van kleine doelgroepen, zoals:
 - + mensen met een verstandelijke beperking;
 - + mensen met langdurige psychische klachten;
 - + mensen met psychogeriatrische problemen;
 - + mensen met een zintuiglijke beperking.
 - * samenwerking met andere gemeenten op het gebied van:
 - + aanbesteding van de hulp bij het huishouden;
 - + vrijwilligers en mantelverzorgers;
 - + opvoedingsondersteuning;
 - + mensen met beperkingen;
 - + verstrekking van individuele voorzieningen;
 - + WMO-loket;
 - + maatschappelijke opvang;
 - + verslavingszorg.

B. Participatie in het WMO-beleid

- Participatie van de burgers bij het WMO-beleid is vastgelegd in artikel 11 en 12. Bij:
 - + de beleidsvoorbereiding;
 - + vroegtijdig de mogelijkheid om zelfstandig beleidsvoorstellen in te dienen over maatschappelijke ondersteuning;



- + gelegenheid tot advies indienen door de gezamenlijke vertegenwoordigers van representatieve organisaties van vragers op het gebied van maatschappelijke ondersteuning;
- + motivering van gemeentebestuur gericht aan gemeenteraad over de manier waarop de belangen en behoeften van inwoners die hun belangen en behoeften niet goed kenbaar kunnen maken in de beleidsvorming zijn meegewogen.

- Wijze van participatie van organisaties die betrokken zijn bij opstellen van visie en doelen van de WMO:

- + informeren;
- + raadplegen;
- + vragen om instemming.

Het gaat bij informeren, raadplegen en vragen om instemming om organisaties die bij maatschappelijke ondersteuning zijn betrokken:

- + welzijnsinstellingen;
 - + mantelzorgorganisaties;
 - + vrijwilligersorganisaties;
 - + thuiszorginstellingen;
 - + eerstelijns gezondheidszorg;
 - + woningcorporaties;
 - + stichting MEE;
 - + instellingen voor gehandicapten;
 - + verzorgingscentra en –tehuizen;
 - + verslavingszorg en GGZ-instellingen;
 - + instellingen voor jeugdzorg;
 - + indicatieorganen;
 - + instellingen voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang;
 - + religieuze instellingen;
 - + kinderopvangorganisaties en scholen;
 - + zorgkantoren;
 - + politie;
 - + schuldhulpverlening;
 - + vervoersaanbieders;
 - + provincie.
- horizontale verantwoording: artikel 9 schrijft voor dat het gemeentebestuur jaarlijks voor 1 juli bekend maakt de uitkomsten van het cliënttevredenheidsonderzoek en de bij ministeriële regeling aangewezen prestatiegegevens. De instrumenten daarvoor zijn:
- + burgerjaarverslagen;
 - + WMO-beleidsmonitor;
 - + deelname aan benchmark WMO;
 - + jaarrekening;
 - + publicatie in lokale krant;
 - + speciale WMO-krant;
 - + website van de gemeente.



C. Het onder A genoemde plan betreft gemeentelijke doelstellingen op de verschillende terreinen van maatschappelijke ondersteuning (artikel 3). Deze terreinen zijn hieronder geclusterd en gespecificeerd.

1. Sociale samenhang, ondersteuning van vrijwilligers en opvoedingsondersteuning.

- gemeentelijke activiteiten gericht op sociale samenhang:

- + bevorderen van burgerparticipatie bij lokale activiteiten;
- + stimuleren van eigen initiatieven van burgers;
- + zorgen voor goede buurtinformatie en buurtvoorlichting;
- + ondersteunen van burgerplatforms;
- + bevorderen van buurt- en straatcontactactiviteiten;
- + bevorderen van netwerkvorming voor specifieke groepen;
- + bevorderen van (vrijwillig) buurtbeheer en buurttoezicht;
- + zorgen voor (vrijwillige) buurtbemiddeling;
- + bevorderen dat bewoners zelf wijkgedragscodes ontwikkelen.

- gemeentelijke activiteiten gericht op ondersteuning van vrijwilligers (ook in sportverenigingen, kinderboerderijen, buurtcomités en muziekgezelschappen):

- + vrijwilligersinformatiepunt;
- + deskundigheidsbevordering;
- + vrijwilligersonderscheiding/vrijwilliger van het jaar;
- + makelaarsfunctie (matching van vraag en aanbod);
- + verzekering;
- + vrijstelling sollicitatieplicht;
- + faciliteiten (parkeerkaarten, kortingspassen etc);
- + kinderopvang.

- gemeentelijke activiteiten gericht op jeugdigen met opgroei problemen en op ouders met problemen met opvoeden:

- + informatie en advies
- + signalering
 - ~ voorlichting professionals die met jeugdigen werken;
 - ~ meldcode bij vermoeden van kindermishandeling;
 - ~ centraal meld- en verzamelpunt;
 - ~ andere voorzieningen.
- + toeleiding hulpaanbod
 - ~ schoolmaatschappelijk werk;
 - ~ zorgnetwerken rondom scholen primair onderwijs;
 - ~ zorgnetwerken rondom scholen voortgezet onderwijs;
 - ~ buurtnetwerken;
 - ~ zorgnetwerken rondom Regionale Opleidingscentra.
- + licht pedagogische hulp
 - ~ kortdurende begeleiding jeugdigen of ouders;
 - ~ gezinsondersteuning;
 - ~ pedagogisch spreekuur;
- + zorgcoördinatie
 - ~ afstemmen hulpverlening bij multi-probleemgezinnen;



~ gezinscoach.

2. Mensen met beperkingen

- informatie, advies en cliëntondersteuning
 - + fysiek loket op gemeentelijk niveau;
 - + geen fysiek loket: andere oplossingen voor het bieden van informatie en advies;
 - ~ telefonisch WMO-loket;
 - ~ digitaal WMO-loket;
 - ~ actieve voorlichting/advies aan specifieke doelgroepen;
 - ~ afzonderlijke voorzieningen voor specifieke doelgroepen en vragen;
 - ~ mobiel loket.
 - + fysiek loket gevestigd in een andere gemeente in de regio.

- voorzieningen van informatie en/of advies:
 - + woningaanpassingen, rolstoelvoorzieningen, vervoersvoorzieningen ;
 - + hulp bij het huishouden;
 - + informatie over verschillende zorgaanbieders;
 - + steun bij problemen bij het voeren van regie over het huishouden;
 - + invalidenparkeerkaart;
 - + AWBZ-/ZVW-voorzieningen;
 - + ondersteuning van mantelzorgers;
 - ~ informatiepunt voor mantelzorgers;
 - ~ begeleiding/ondersteuning;
 - ~ lotgenotencontact;
 - ~ cursussen;
 - ~ respijtzorg thuis;
 - ~ respijtzorg buitenshuis;
 - ~ nazorg;
 - ~ mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid;
 - ~ vrijstelling sollicitatieplicht;
 - ~ faciliteiten (parkeerkaarten, kortingspassen etc);
 - ~ kinderopvang;
 - ~ afspraken met lokale werkgevers over mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid.
 - + bijzondere woningen zoals rolstoelgeschikte of seniorenwoningen;
 - + ouderwerk/-activiteiten;
 - + verkrijgen van ondersteuning en hulp door vrijwilligers;
 - + inkomensondersteuning en schuldhulpverlening;
 - + psychosociale hulpverlening;
 - + geestelijke gezondheidszorg;
 - + vrouwenopvang en/of meldpunt huiselijk geweld;
 - + sociaal raadsliden/sociaal-juridische hulpverlening;
 - + verslavingszorg;
 - + dak- en thuislozenopvang;
 - + vrijetijds- en culturele voorzieningen;
 - + opvoedingsondersteuning;



- + leerlingenvervoer;
- + jongerenwerk/activiteiten;
- + WSW-vervoer;
- + opbouwwerk/buurtconciërge.

- indicatiestelling WMO-loketten

- + indicatie en toegang.
 - ~ hulp bij huishouden;
 - ~ vervoersvoorzieningen;
 - ~ rolstoelen;
 - ~ woningaanpassingen;
 - ~ invalidenparkeerkaart;
 - ~ maaltijdvoorzieningen, boodschappenvoorzieningen, alarmering;
 - ~ bijzondere woningen zoals rolstoelgeschikte of seniorenwoningen;
 - ~ inkomensondersteuning en schuldhulpverlening;
 - ~ AWBZ-voorzieningen;
 - ~ leerlingenvervoer;
 - ~ WSW-vervoer;
 - ~ vrouwenopvang en/of meldpunt huiselijk geweld;
 - ~ geestelijke gezondheidszorg;
 - ~ verslavingszorg.

- organisaties waarmee cliënt in het WMO-loket rechtstreeks contact kan leggen:

- + ouderenadviseurs;
- + Stichting MEE;
- + vrijwilligers-/mantelzorgorganisaties;
- + welzijnswerk;
- + algemeen maatschappelijk werk;
- + Centrum indicatiestelling zorg/indicatiesteller;
- + thuiszorginstelling;
- + sociaal raadsliden;
- + steunpunt geestelijke gezondheidszorg;
- + woningbouwcorporatie/wooninformatiepunt;
- + inkomensondersteuning/schuldhulpverlening.

- cliëntondersteuning:

- + mensen die mantelzorg verlenen;
- + mensen met een lichamelijke beperking;
- + mensen met psychosociale of materiële problemen;
- + mensen met een meervoudige problematiek;
- + mensen met een verstandelijke beperking;
- + mensen met chronische psychische problemen.

- betrokkenheid bij algemene voorzieningen:

- + maaltijdvoorziening;
- + waarborgen toegankelijkheid openbare ruimte;



- + waarborgen toegankelijkheid openbare voorzieningen;
 - + boodschappendienst;
 - + wijksteunpunt voor kortdurende hulp in het huishouden;
 - + wasserette die was ophaalt en aflevert.
- betrokkenheid bij individuele voorzieningen:
- + hulp in het huishouden;
 - + vervoersvoorzieningen;
 - + woonvoorzieningen;
 - + rolstoelvoorzieningen.
 - betrokkenheid bij indicatiestelling;
 - wijze van indicatiestelling:
 - + huisbezoek;
 - + telefonisch;
 - + mondeling (aan loket);
 - + schriftelijk;
 - + elektronisch.
 - voorzieningen waarvoor de gemeente een eigen bijdrage vraagt:
 - + hulp in het huishouden;
 - + individuele vervoersvoorziening;
 - + onroerende woonvoorziening;
 - + roerende woonvoorziening.

3. Maatschappelijke zorg

- bijdrage van de gemeente aan:
- + ketensamenwerking;
 - + bureau schuldhulpverlening;
 - + vroegsignalering en preventie;
 - + toeleiding naar zorg-/hulpverlening;
 - + afspraken met woningbouwcorporaties over huisuitzettingen;
 - + meldpunt voor crisisdreiging;
 - + individuele trajectplannen voor dak- en thuislozen;
 - + opsporen kwetsbare personen;
 - + bij terugval/uitval mensen opnieuw opsporen;
 - + OGGZ-platform;
 - + meldpunt overlast;
 - + informatieloket voor dak- en thuislozen.



Bijlage 2:
Overzicht gevoerde gesprekken

De heer M.G.M. van Es	Wethouder Beek
De heer drs. J. Hamers	Hoofd afdeling Welzijn, zorg en onderwijs
De heer H.G.W. Teiwsen	Voorzitter WMO-platform Beek
De heer L. van Oostrom	Lid WMO-platform Beek
De heer H.W.E.J. Bosch	Vice-voorzitter WMO-platform Beek
De heer F. Tinselboer	Beleidsmedewerker WMO Beek
Mevrouw B. Vervoort	Consulent WMO Beek

Bij de voorbereiding en uitvoering van dit onderzoek raadpleegde de commissie de volgende personen:

De heer dr. R. Gilsing	Medewerker Sociaal en cultureel planbureau, projectleider WMO-evaluatie
Mevrouw dr. ir. R. Kwekkeboom	Medewerker Sociaal en Cultureel Planbureau
De heer drs. P. Vos	Algemeen secretaris Raad voor de Volksgezondheid en Zorg



Bijlage 3:
Lijst van afkortingen

AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
CIZ	Centraal indicatieorgaan zorg
CPB	Centraal plan bureau
GGD	Gemeentelijke gezondheids dienst
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
PIW	Stichting partners in welzijn
SCP	Sociaal en Cultureel planbureau
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering jonggehandicapten
WIA	Wet werk en inkomensvoorziening naar arbeidsvermogen
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WVG	Wet voorzieningen gehandicapten
WWB	Wet werk en bijstand
ZZW	Zorgverzekeringswet



Bijlage 4

Geraadpleegde literatuur

Gijs van Houten, Mathijs Tuynman, Rob Gilsing, "Eerste tussenrapportage WMO-evaluatie. De invoering van de WMO: gemeentelijk beleid in 2007." Sociaal en Cultureel Planbureau, augustus 2008

Provincie Limburg, "Limburg doe(t) mee! De WMO in Limburg: Evaluatie vanuit het perspectief van gemeenten, cliënten en thuiszorgaanbieders". Maastricht, december 2008

Rekenkamer Den Haag, "Zicht op invoering en uitvoering. Onderzoek naar de beleidsvorming en toekomstige evaluatie van de WMO." Den Haag, december 2008

Rekenkamercommissies Parkstad Limburg, "De WMO uit de startblokken. Aandachtspunten Beleidsplan WMO". Heerlen, juni 2007

Rekenkamer Venlo, "WMO: meedoen tegen (w)elke prijs?" Venlo, september 2007

Rekenkamercommissie Zaltbommel, "WMO in Zaltbommel: Voor elkaar? Onderzoek naar de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in Zaltbommel." Zaltbommel december 2007

SGBO, "Rapport tevredenheid cliënten WMO. Beek". Den Haag 2008

SGBO, "Rapport benchmark WMO 2007 kring 4". Den Haag 2007

SGBO, "Rapport benchmark WMO 2008 Beek". Den Haag 2008



Bijlage 5

Overzicht eerdere onderzoeken rekenkamercommissie-zl

2006	Nuth	Onder de loep	Declaratiegedrag in de gemeente Nuth
2006	Gulpen-Witttem	Tere plekken	Integriteit en wegwerkzaamheden aan de Slenakerweg in Gulpen-Witttem
2006	Meerssen	In de Meerssense maat	Onderzoek naar de organisatieontwikkeling van de gemeente Meerssen 1993-2006
2007	Eijsden	Een goede buur of een verre vriend	De samenwerking tussen Eijsden en Margraten in de startblokken
2007	Eijsden	Vooronderzoek naar de financiering van het centrumplan in de gemeente Eijsden	
2007	Gulpen/Witttem	Kompas of glazen bol?	Onderzoek naar het sturingsinstrumentarium van de gemeente Gulpen-Witttem
2007	Gulpen-Witttem	Doel of middel?	Intergemeentelijke samenwerking door de gemeente Gulpen-Witttem
2007	Valkenburg	Een geschenk uit de hemel	De samenwerking tussen Valkenburg aan de Geul en 3W
2008	Beek	Elk uur telt	Inhuur van extern advies voor de gemeente Beek
2008	Nuth	Voor het goede doel	Doelmatig en doeltreffend sportaccommodatiebeleid voor de gemeente Nuth
2009	Gulpen-Witttem	Van de grond gekregen	Grondexploitatie in Gulpen-Witttem nader onderzocht



2009	Eijsden	Met de knip op de beurs	Doelmatigheid van het accommodatiebeleid in Eijsden
2009	Meerssen	Vijf kanten van Pentasz	Functioneren van de regionale sociale dienst Pentasz vanuit Meerssens perspectief



Bijlage 6 de rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie bestaat uit:

ir. P.T.H.J. (Peter) Thuis	: voorzitter
drs. M.J.M. (Mimi) Crijns	: lid
drs. A.M.J. (Ton) Dreuw RC	: lid
mr. D.J.J.M. (John) Havenith	: lid
dr. H.P.M. (Bert) Kreemers	: lid
drs. W.J.H.S. (Wil) Lindelauf RA RO	: lid
M.G.A. (Maurice) Cobben	: secretaris

Alle leden maken op persoonlijke titel deel uit van de rekenkamercommissie. De in de rekenkamercommissie werkzame registeraccountant treedt niet in die hoedanigheid op.

Website	:	www.rekenkammercie-zl.nl
Postadres	:	Postbus 998, 6300 AZ Valkenburg aan de Geul
Telefoon	:	06 – 215 337 83
Emailadres	:	info@rekenkammercie-zl.nl